

ELS ESTEREOTIPS DE GÈNERE A LES NOTÍCIES

COEDUCAR MITJANÇANT L'ANÀLISI DE NOTÍCIES

GENDER STEREOTYPES IN THE NEWS

COEDUCATING THROUGH THE ANALYSIS OF NEWS

Autora del treball: Anna Bosch Figueras

Directora del treball: Maria Berrocal Arévalo

Menció en Tecnologies de la Informació i la Comunicació

Doble Titulació en Grau en Mestre/a en Educació Infantil i Primària

Curs: 2023 - 2024

Facultat d'Educació i Psicologia

Universitat de Girona

ÍNDEX

RESUM I PARAULES CLAU	2
ABSTRACT AND KEY WORDS	2
1. INTRODUCCIÓ	3
2. MARC TEÒRIC	5
2.1. GÈNERE EN EL CURRÍCULUM.....	5
2.2. ESTEREOTIPS DE GÈNERE	7
2.3. LLENGUATGE SEXISTA.....	9
2.4. EL GÈNERE A LES NOTÍCIES	10
5. MÈTODE	14
5.1. PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ, HIPÒTESIS I OBJECTIUS.....	14
5.2. CONTEXTUALITZACIÓ	15
5.3. METODOLOGIA	15
5.4. FASES DE LA INVESTIGACIÓ	16
5.4.1. DISSENY DE LA PROPOSTA.....	16
5.4.2. APLICACIÓ DE LA PROPOSTA.....	19
5.4.3. RECOLLIDA DE LES EVIDÈNCIES.....	20
5.4.4. ANÀLISI DELS RESULTATS	20
5.4.5. CONCLUSIONS.....	21
6. RESULTATS	22
6.1. ACTIVITAT D'AVAUACIÓ INICIAL.....	22
6.2. ACTIVITAT D'AVAUACIÓ INTERMÈDIA	27
6.3. ACTIVITAT D'AVAUACIÓ FINAL.....	31
7. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS	36
8. REFERÈNCIES DOCUMENTALS	40
9. ANNEXOS	43
9.1. ANNEX 1: ACTIVITATS	43
9.2. ANNEX 2: MATERIAL PER LES ACTIVITATS.....	45
9.3. ANNEX 3: RESULTATS	57
9.4. ANNEX 4: SITUACIÓ D'APRENENTATGE (PRÀCTICUM 2).....	65
9.5. REFERÈNCIES	77

RESUM I PARAULES CLAU

Actualment, existeixen estereotips de gènere que condicionen el comportament de les persones. Així doncs, l'escola ha d'esdevenir un espai inclusiu i un model per erradicar tota mena d'expressions discriminatòries envers el gènere.

D'aquesta manera, el present estudi, presenta la conscienciació de la presència d'estereotips a les notícies. Per tant, la investigació té com a objectiu frenar l'ús dels estereotips de gènere mitjançant l'anàlisi de notícies.

Per poder dur a terme aquest estudi s'ha emprat una investigació-acció a les dues aules de 6è de primària d'un mateix centre educatiu.

- Coeducació, estereotips de gènere, mitjans de comunicació i anàlisi de notícies

ABSTRACT AND KEY WORDS

Currently, exist gender stereotypes that condition people's behavior. Therefore, schools must become inclusive spaces and role models to eradicate all forms of discriminatory expressions towards gender.

In this way, the present study raises awareness about the presence of stereotypes in the news. Consequently, the research aims to curb the use of gender stereotypes through the analysis of news.

To carry out this study, action research was employed in the two 6th-grade classrooms of the same educational institution.

- Coeducation, gender stereotypes, media and news analysis

1. INTRODUCCIÓ

El present estudi té com a objectiu erradicar els estereotips de gènere dels infants de sisè de primària, mitjançant l'anàlisi de notícies. La metodologia emprada és la metodologia qualitativa que es basa en el paradigma naturalista.

Actualment, la societat està en constant contacte amb els fets que succeeixen arreu del món mitjançant la tecnologia, és a dir, en qualsevol moment es pot llegir una notícia de l'altra punta del món. Així doncs, és necessari escollir adequadament les notícies que s'utilitzen per informar, ja que el redactat d'aquest text periodístic influeix en molts aspectes de la vida. (Mccombs,1996). Cal tenir en compte que l'ús del llenguatge sexista en els mitjans de comunicació fomenta les desigualtats socials entre el gènere masculí i femení.

És cert, que en l'actualitat, s'està iniciant un canvi per erradicar les desigualtats, ja que es comença a acceptar que el gènere femení tingui personalitat. No obstant això, encara s'espera que el gènere masculí sigui agressiu i triomfador. Aquest canvi amb relació al gènere femení es produeix perquè està en constant lluita per aconseguir una millora dels seus drets. Però, per contra, el gènere dominant rebutja el canvi per por a perdre la seva posició privilegiada. (Subirats, 2015) i (López, 2014). Així doncs, encara queda molta feina a fer per assolir la igualtat de gènere.

Tenint en compte, la situació actual, l'escola pot ser una eina transformadora, ja que ha d'esdevenir un espai lliure de reproduccions sexistes que marquen als infants i influeixen en les futures societats. Així doncs, és necessari expressar-se amb un llenguatge adequat i lliure de discriminacions. A més, tenint en compte el document Qüestionari, del Departament d'Educació, el professorat ha de vetllar per crear "moments a l'aula per detectar els estereotips de gènere en el llenguatge oral propi o en el d'altres, per exemple [...] en mitjans de comunicació" (p.3). També ha d'oferir materials lliures d'estereotips de gènere.

Atès que la coeducació és un tema vigent en el nou currículum de primària i els interessos de l'aula que participa en aquest estudi, s'ha pres la decisió de fer la present recerca amb relació a l'erradicació de la reproducció d'estereotips.

A més, s'ha escollit analitzar notícies digitals perquè és un recurs a l'abast dels infants. Cal destacar que existeix un projecte de centre que consisteix a treballar la notícia. Així doncs, s'ha dissenyat un estudi basat en el context més proper dels infants.

D'aquesta manera, ha sorgit l'interès per frenar la reproducció d'estereotips dels infants de l'aula de 6è de primària de l'Escola Pla de Girona, mitjançant l'anàlisi de notícies.

2. MARC TEÒRIC

2.1. GÈNERE EN EL CURRÍCULUM

El marc normatiu en el qual s'empara el nou currículum d'educació primària a Catalunya és el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. Aquest nou currículum està estructurat en 6 vectors sobre l'educació bàsica. Un d'aquests vectors s'anomena la incorporació de la coeducació.

A més, durant el curs 2019-2020, el Departament d'Educació inicià un programa anomenat Coeduca't. Aquest programa té l'objectiu d'ajudar els centres educatius a fomentar i visibilitzar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual. Així doncs, la creació d'aquest programa queda justificada amb el que exposa el Decret 175/2022:

“La incorporació de la coeducació, en tant que principi rector del sistema educatiu i criteri orientador de l'organització pedagògica dels centres, a tots els nivells i modalitats, és cabdal per afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere.” (p.2)

Tenint en compte l'itinerari d'educació afectivosexual del programa Coeduca't, la reproducció d'estereotips queda emmarcada dins l'EIX 3 que tracta la construcció social de gènere. Aquest eix exposa que “entre els 10 i 12 anys els infants tenen la capacitat madurativa per poder fer una anàlisi crítica del gènere en la nostra societat i les principals conseqüències d'aquest sistema d'organització social”. (Coeduca't, 2020, p. 29). A més, cal que els infants reconeixin i entenguin les divergències que es poden produir entre el rol de gènere, que està estretament lligat amb els estereotips, i l'expressió de gènere. (Coeduca't, 2020, p. 30).

Per una banda, els estereotips de gènere són un “conjunt de clixés, concepcions, opinions o imatges generalment simplistes que uniformen les persones i adjudiquen característiques, capacitats i comportaments determinats a les dones i als homes” (Recull de termes dones i treball, s.d. p.10). Per altra banda, el concepte d'expressió de gènere fa referència als comportaments i com la societat els atribueix a cada gènere. (Coeduca't, 2022, p.29).

Pel que fa als estereotips, els infants de 10 a 12 anys han de tenir la possibilitat de trencar amb els clixés i comprendre que la normativitat de gènere oprimeix a les persones, ja que influeix a actuar d'una forma determinada. Aquesta normativitat constantment envia missatges del que és correcte i incorrecte segons la norma establerta socialment, però que de forma individual es pot decidir no seguir-la. (Coeduca't, 2022, p.30).

Seguint amb el programa Coeduca't, el 2022, el departament d'educació, ha creat un document anomenat Qüestiona't que està format per unes preguntes per reflexionar sobre la coeducació. A més, el professorat pot qüestionar-se el currículum des d'una mirada en perspectiva de gènere. Així doncs, amb relació als estereotips, a l'àrea de llengua i literatura catalana i castellana, els docents han de qüestionar-se si generen "moments a l'aula per detectar els estereotips de gènere en el llenguatge oral propi o en el d'altres, per exemple a través del visionat de pel·lícules, clips de música o en mitjans de comunicació" (p.3). També si generen reflexió "sobre el llenguatge oral propi i d'altres perquè s'adonin a quin gènere s'associen els estereotips i per buscar entre tots termes lliures d'estereotips de gènere i que siguin inclusius." (p.3). Finalment, si amb els alumnes es fa "una anàlisi crítica d'estereotips de gènere i de rols sexistes que tradicionalment s'assignen a un gènere, en obres significatives de la literatura." (p.5). A més, dins la competència digital, els mestres han de valorar si "presentem a l'alumnat situacions o procurem el visionat crític d'imatges que promoguin l'anàlisi que afavoreixin l'eliminació dels estereotips negatius de gènere". (Qüestiona't, 2022, p.16).

Seguint amb el nou currículum, el tractament dels estereotips de gènere a l'aula, queda emmarcat dins l'educació en valors cívics i ètics. Més concretament, dins la competència específica 2:

"Actuar i interactuar atenent a normes i valors cívics i ètics, reflexionant sobre la seva importància per a la vida individual i col·lectiva, per aplicar-los de manera efectiva i argumentada en diferents contextos i amb la finalitat de promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i justa". (Departament d'educació, 2022, p.4)

Tenint en compte aquesta competència, el currículum planteja una sèrie de criteris d'avaluació per 5è i 6è de primària. El criteri relacionat amb la frenada de la reproducció dels estereotips de gènere és:

“Reflexionar sobre la defensa d’una efectiva igualtat de gènere i sobre el problema de la violència contra les dones i la conducta sexista, a través de l’anàlisi de les mesures de prevenció de la desigualtat, la violència i la discriminació per raó de gènere i orientació sexual.”. (Departament d’educació, 2022, p.5)

Així doncs, és important treballar aspectes relacionats amb la coeducació, ja que existeixen una gran varietat de desigualtats que fomenten la discriminació del gènere femení. A més, a través del currículum queda palesa la necessitat de treballar aquests aspectes al llarg de l’etapa de primària.

2.2. ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Un aspecte relacionat amb la coeducació és el tractament dels estereotips de gènere amb els infants. Els estereotips de gènere són “imatges simplificades que atribueixen uns rols fixats sobre els comportaments pretesament “correctes” o “normals” de les persones en un context determinat en funció del sexe al qual pertanyen.” (Llei 17/2015, 2015). A més, tendeixen a representar les dones en una posició inferior als homes reforçant les desigualtats de gènere.

Els estereotips de gènere no només marquen diferències, sinó que també determinen les desigualtats de les relacions entre els sexes. Aquests rols de gènere afavoreixen relacions de control i dependència. Algunes de les manifestacions de violències masclistes poden aparèixer aviat i de manera subtil en les relacions entre adolescents i joves. (Barjola, Bolao, Carrillo, Vázquez, Duran, Garrido, Malpica i Rodó-Zárat, 2021).

A més, un estudi, fet per Colás i Villaciervos (2007) reafirma la presència d’estereotips de gènere entre els joves. En aquest estudi es van fer diferents preguntes als adolescents relacionades amb les emocions de les persones. Un 39’7% de les noies i un 45’6% dels nois creu que és ridícul que els homes plorin en públic. Per contra, un 59’4% de les noies i un 78’7% dels nois creu que és normal que les dones plorin en públic. Finalment, la gran majoria de nois creuen que els homes resolen els conflictes amb força física i les dones amb diàleg. A

partir d'aquest estudi, queda palès que les persones tenen tendència a estereotipar segons el gènere. (p.48)

Relacionant els estereotips de gènere amb l'educació, els darrers anys s'han experimentat renovacions per tal d'aconseguir una societat basada en la igualtat. Un dels canvis més destacables al llarg de la història és la creació d'escoles mixtes per oferir als infants l'oportunitat d'estudiar el mateix currículum, trencant amb l'escolarització sexista que existia. No obstant això, segons Subirats (2015) i López (2014) l'escola encara té molta feina a fer, ja que a través de missatges discriminatoris se segueix potenciant una jerarquia de gèneres. No obstant això, s'està iniciant un canvi amb relació al gènere femení:

L'educació de les nenes ha canviat bastant perquè s'accepta que siguin esportistes, competitives i que tinguin personalitat. En el cas dels nens, seguim ancorats en els models anteriors. Als nens se'ls segueix exigint que siguin uns triomfadors, que lluitin, que siguin agressius, que vulguin guanyar per sobre de tot. Ensenyem als nens a imposar-se. Aquest model de gènere està molt vigent i els nens d'avui ho accepten perquè els ensenyem que això és una condició de la seva masculinitat, de la seva superioritat. Quan siguin grans i es trobin en situacions en què les dones no fan el que ells volen, s'imposen perquè és el que han après. (López, 2014, p.1)

Aquest canvi està sent possible perquè el gènere femení està disposat a lluitar per millorar els seus drets. Per contra, el grup dominant, es resisteix a aquest canvi per por a perdre la seva situació privilegiada. A més, segons Subirats (2007), les dones han avançat, però els sistemes culturals i educatius gairebé no ho han fet. Així doncs, només amb el canvi per part del col·lectiu femení no és suficient per erradicar la reproducció d'estereotips de gènere.

Una realitat actual és que entre els estudiants existeixen una gran varietat d'estereotips que condicionen les seves eleccions. A tall d'exemple, Gallagher i Kaufman (2005) han fet un estudi que demostra que el rendiment de les matemàtiques no està condicionat pel gènere dels estudiants. No obstant això, el nombre de dones a carreres tècniques i enginyeries és d'un 27%. Gràcies a aquesta dada, es pot interpretar que existeix una percepció errònia sobre les aptituds del gènere femení amb relació a les assignatures més científiques, ja que en aquest àmbit són infravalorades per estereotips establerts socialment.

Així doncs, la tria d'estudis està associada als rols de gènere que inconscient marquen a la societat, ja que als 6 anys els infants són capaços de percebre els estereotips i als 10 anys ja comencen a reproduir les creences que provoquen falses associacions amb el gènere masculí i femení. A més, a l'escola els alumnes pateixen els estereotips imposats socialment, ja que com exposa Subirats (2015) a una entrevista, l'educació està marcada pel model de gènere vigent el qual se segueix esperant que els nens siguin uns triomfadors, per contra, s'espera que les nenes comencin a tenir personalitat i a ser competitives.

Així doncs, per trencar amb aquestes reproduccions desiguals, cal erradicar els estereotips de gènere i els costums que fomenten les desigualtats de gènere des de les edats primerenques.

2.3. LLENGUATGE SEXISTA

Un factor, que potencia aquestes desigualtats de gènere, és la llengua. No obstant això, des de l'inici, la llengua no és sexista, ja que existeixen paraules per denominar el masculí, el femení i el neutre. Malgrat això, les normes que regulen la llengua influeixen a la presència de llenguatge sexista. Aquestes normes són sexistes perquè van ser creades per una societat jerarquitzada pels dominants de la societat, és a dir, el gènere masculí, mentre la figura de la dona no tenia espai públic. Així doncs, les regles gramaticals van ser creades per homes per representar el món dels homes. (Leal, 2001, p.39).

D'aquesta manera, si només un grup de persones té el privilegi d'establir les normes per regular el llenguatge, les seves experiències seran les úniques comprensibles, ja que les vivències dels altres col·lectius quedaran en l'oblit. A més, tal com expressa Garreta i Careaga (1987), el llenguatge és un fet social i cultural que determina la manera d'estructurar el món. Així doncs:

“Marcará a las distintas personas en su forma de entender la realidad cotidiana, cada una de ellas estará irremediabilmente marcada por lo que muy lentamente se “introdujo” en sus cerebros en un proceso de constante imparabile socialización; esta socialización a través del lenguaje nos enseñará que generalmente las palabras femeninas representaran lo débil, lo insignificante, etc. Y por lo contrario las palabras masculinas representaran lo fuerte, lo

correcto, etc. A través del lenguaje se nos enseña lo que tiene valor y aquello que no lo tiene". (Leal, 2001, p.39).

El gènere masculí preval sobre el gènere femení quan es parla d'un grup mixt o quan desconeixem el sexe. Quan un grup mixt està expressat només amb formes masculines, les imatges mentals que es creen, generalment, estan formades només per homes. És a dir, a causa que el gènere masculí apareix com a genèric, la ment per rutina, atribueix el protagonisme de les diferents realitats a aquest gènere. (Leal, 2001, p.40). Per contra, en el llenguatge, el gènere femení només s'utilitza per expressar grups només formats per dones i per fer-ne referència en ocasions molt concretes. A tall d'exemple la frase: "los nómadas se trasladaban de un lugar a otro con sus enseres, mujeres, niños y ancianos". (Leal, 2001, p.40). Una oració que es pot trobar fàcilment als llibres d'història i que deixa molt paleses les diferents categories socials i fomenten els rols de gènere.

Els darrers anys s'està iniciant un canvi en la societat que es defineix per la valorització de la figura femenina en l'art, la literatura, la política, etc. Així doncs, també, és necessari que el llenguatge evolucioni i es creïn termes per mencionar-la i incloure-la a la realitat que viu. (Leal, 2001, p.40).

Tenint en compte aquests canvis a la societat, el departament d'educació ha creat uns criteris per promoure uns usos respectuosos pel que fa al gènere, tenint en compte les polítiques d'igualtat. Així doncs, si el context ho permet, és recomanable utilitzar estructures impersonals, usar determinats sense gènere, utilitzar substantius en lloc d'adjectius per evitar la marca de gènere i fer servir mots col·lectius i mots epicens. (Departament d'Educació, s.d.)

D'aquesta manera, si l'equip docent adopta aquestes mesures, esdevenen un model pels infants, creant escoles lliures de reproduccions sexistes que marquen als infants i influeixen en les futures societats.

2.4. EL GÈNERE A LES NOTÍCIES

Els darrers 20 anys el món ha experimentat una gran varietat de canvis que ha suposat una revolució en el camp de la comunicació. Els avenços tecnològics, és a dir, la creació i millora dels ordinadors, televisions per satèl·lit i cable... han permès que l'accés mundial a la informació augmenti. A més, es creen noves

oportunitats per tal que la participació de les dones en la comunicació i en els mitjans de difusió augmenti. D'aquesta manera, hi ha un augment de la divulgació d'informació sobre la figura de la dona. (Conferencia Mundial sobre la Mujer, 1995. p.14)

Cal destacar, que les xarxes mundials de comunicació, en moltes ocasions, han difós imatges estereotipades i denigrants de les dones amb fins comercials i de consumisme. Així doncs, fins que la dona no participi equitativament en les esferes tècniques i de presa de decisions dins l'àmbit de les comunicacions, continuarà sent objecte de representacions falses. Malgrat això, els mitjans de difusió tenen una gran influència per comunicar informació sobre les dones i la igualtat de gènere mostrant a les dones i als homes sense estereotips, de forma diversa i equilibrada i respectant els drets de les persones humanes. (Conferencia Mundial sobre la Mujer, 1995. p.14.)

Dins l'àmbit de la comunicació, existeix la notícia. Aquest text periodístic té molts anys d'història, primerament “se definió como la comunicación a un público interesado de un hecho que acababa de producirse o de anunciarse a través de unos medios de comunicación masivos.” (De Fontcuberta, 1993, p.15) Actualment, aquesta idea de notícia perdura, ja que la finalitat principal d'aquesta tipologia de text és informar i narrar fets que passen arreu del món. A més, gràcies als avenços tecnològics, les persones poden estar informades de la realitat en tot moment.

Cal destacar que a la vida quotidiana, les persones reben una gran quantitat de notícies a través de diferents mitjans; la televisió, el diari, les xarxes socials... i s'ha de tenir en compte que les notícies influeixen de forma conscient o inconscient en molts aspectes de la vida. A tall d'exemple, poden influir “nuestro modo de vestir para ir al trabajo, el camino que elegimos a veces para llegar a él, [...] el enfoque de nuestra atención hacia el mundo más allá de la experiencia inmediata y nuestras preocupaciones sobre los temas del día”. (Mccombs, 1996, p.1.). Així doncs, és molt important escollir notícies lliures de discriminacions i estereotips que fomentin la desigualtat de gènere. No obstant això, una de les resolucions aprovades per la quarta conferència mundial sobre la dona és:

“La creación de un entorno educacional y social en el que se trate en pie de igualdad a las mujeres y los hombres y a las niñas y los niños, en el que se los aliente a alcanzar su pleno potencial, respetando su libertad de pensamiento, conciencia, religión y creencias, y en el que los recursos educacionales promuevan imágenes no estereotipadas de las mujeres y de los hombres contribuiría eficazmente a eliminar las causas de la discriminación contra las mujeres y las desigualdades entre las mujeres y los hombres” (Conferencia Mundial sobre la Mujer, 1995. p.27)

Analitzant aquesta resolució, l'entorn de les persones, en aquest cas dels infants, hauria de fomentar la igualtat entre homes i dones. Relacionant aquesta idea amb els mitjans de comunicació, l'article 16 de la LLEI 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, exposa que:

“1. Els mitjans de comunicació social, tant públics com privats, independentment del canal de difusió, estan obligats a:

- a) Respectar el dret de les persones a la igualtat de tracte i a viure amb dignitat, i evitar tota forma de discriminació i estigmatització en el tractament de la informació, en els continguts i en la programació, inclosos els missatges comercials i la publicitat.
- b) Garantir la presència, la visibilitat i els referents positius de persones dels col·lectius i les minories afectats per algun dels motius de discriminació a què fa referència l'article 1, i també l'anàlisi d'experts de reconegut prestigi en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació.” (p13-14.)

Tenint en compte tots aquests aspectes, es pot afirmar que els mitjans de comunicació estan experimentant un canvi per evitar fomentar les desigualtats entre gèneres. Per tant, s'ha de vetllar perquè les noves notícies respectin els aspectes acordats. Per contra, si alguna notícia segueix fomentant els estereotips de gènere, és important que els infants puguin fer ús del seu esperit crític per poder detectar els aspectes discriminatoris. Segons Kurland, 2005, el pensament crític serveix per avaluar la informació i les idees per decidir quins aspectes s'accepten i quins es rebutgen. D'aquesta manera, és necessari que els infants posin en pràctica el pensament crític per tal de valorar els inputs que reben diàriament a través de les xarxes de comunicació.

Atès que existeix una evolució dels mitjans de comunicació i, per tant, en la redacció de les notícies, s'està iniciant un canvi per aconseguir una societat lliure d'aspectes discriminatoris amb relació al gènere. A més, els infants han de ser capaços de detectar-los per evitar reproduir estereotips de gènere.

5. MÈTODE

5.1. PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ, HIPÒTESIS I OBJECTIUS

La pregunta d'investigació que motiva la present recerca és: L'anàlisi de notícies frena la reproducció dels estereotips de gènere dels alumnes de 6è de primària a l'aula? A partir d'aquesta pregunta, se'n deriva una hipòtesi:

Existeixen molts estereotips de gènere que influeixen en les desigualtats entre homes i dones. Aquests estereotips són reproduïts pels infants de forma involuntària i inconscient. Així doncs, a partir de l'anàlisi dels estereotips de gènere a les notícies, s'incrementa la consciència i la detecció d'aquests estereotips per tal d'erradicar-ne la reproducció quan s'expressen de forma oral i escrita.

Una vegada plantejada la pregunta i la hipòtesi, sorgeix l'objectiu principal del present TFG i uns objectius específics:

Objectiu principal:

- Frenar la reproducció dels estereotips de gènere en el llenguatge per tal d'expressar-se de forma respectuosa sense augmentar les desigualtats entre el gènere masculí i femení.

Objectius específics:

- Analitzar de forma crítica diferents notícies per prendre consciència dels estereotips que troben al dia a dia.
- Detectar els estereotips de gènere per evitar-ne la reproducció en les seves expressions.
- Descobrir l'origen dels estereotips per comprendre com s'organitzava la societat.
- Conèixer l'evolució de la dona de forma simplificada per valorar el gènere femení.
- Expressar-se sense utilitzar estereotips per aconseguir una societat més justa i amb igualtat de drets.

5.2. CONTEXTUALITZACIÓ

Aquest estudi s'ha realitzat simultàniament a les dues aules de 6è de primària, ja que gran part de la franja horària els infants es barregen per formar nous grups de treball. Pel que fa a 6è A, el grup està format per 7 nenes i 15 nens. Aquest grup està molt dividit i es mostra poc cohesionat. El grup de nenes està format per una alumna que aquest any està en procés de transició, aquest procés s'ha acceptat i respectat entre el grup d'iguals. No obstant això, aquesta alumna es troba en molts conflictes entre els companys.

L'aula de 6è B està formada per 8 nenes i 15 nens. També és un grup poc cohesionat, format per diversos grups els quals se separen sobretot nens i nenes. A més, dins a cada gènere es fan subgrups. En aquesta aula, cal destacar que un infant fa mutisme i se'n desconeix el motiu.

5.3. METODOLOGIA

Per dur a terme aquest estudi, tenint en compte la pregunta d'investigació i els objectius establerts, s'ha utilitzat una metodologia qualitativa. D'aquesta manera, durant activitats concretes es valoren els resultats i se'n fa una comparació qualitativa. Aquesta comparació és individual, és a dir, es comparen els resultats que cada infant obté a l'activitat d'avaluació inicial, intermèdia i final.

Aquesta recerca és una investigació-acció, ja que s'ha participat de forma activa en la vida quotidiana del centre escolar, el qual ha servit per respondre la pregunta d'investigació. A més, l'interès per dur a terme aquest estudi ha sorgit arran dels estereotips de gènere que reproduïen els infants a l'aula, la lectura durant la sessió de valors del conte: "La Mercè vol ser bombera", que va generar diverses opinions, la visita d'una bombera a l'aula, la sortida al CosmoCaixa per fer el taller: "Elles a la ciència" i el projecte de centre que consisteix a treballar la notícia. A través del procés d'investigació-acció, es vol estudiar l'evolució dels participants a l'hora d'expressar-se sense estereotips de gènere per tal d'aconseguir una millora de la realitat que afavoreixi la igualtat.

Així doncs, tenint en compte aquests aspectes es dur a terme una triangulació metodològica, ja que s'observen els comentaris que fan durant la narració del conte, l'anàlisi de la docent previ a aquest estudi i els resultats de la primera

activitat d'avaluació. D'aquesta manera, s'obtenen diferents punts de vista de la realitat amb relació a la reproducció d'estereotips.

Pel que fa a la figura d'investigadora, és l'aplicadora del projecte amb els infants, adoptant la figura de docent i formant part de la investigació. Aquesta investigació està formada per cinc fases:

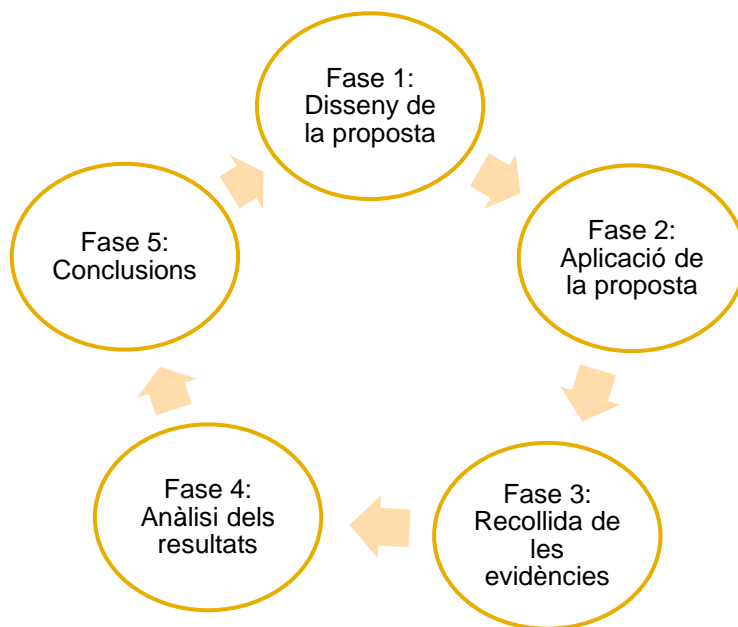

Figura 1: Fases de la proposta

Finalment, la present investigació s'ha portat a terme tenint en compte les qüestions ètiques, és a dir, en tot moment es respecta la confidencialitat i l'anonimat de cada infant. Tenint en compte aquest aspecte, abans de portar a terme la investigació es va demanar a les famílies el consentiment per fer fotografies per enregistrar els resultats obtinguts.

5.4. FASES DE LA INVESTIGACIÓ

5.4.1. DISSENY DE LA PROPOSTA

Inicialment, s'ha dissenyat la proposta per poder respondre la pregunta investigable. La proposta didàctica consta d'un total de vuit sessions desenvolupades a les dues classes de 6è de primària. Totes aquestes sessions estan relacionades amb les notícies i la conscienciació de la presència d'estereotips de gènere.

Aquest estudi parteix del punt inicial dels infants i es té en compte la seva evolució i la seva progressió. Així doncs, a partir d'una activitat inicial per avaluar l'ús d'estereotips, es pot saber el seu punt inicial. Aquesta activitat d'avaluació es repeteix dues vegades al llarg de la proposta, durant una sessió intermèdia de les diferents activitats i a la sessió final. La resta de sessions estan destinades a conscienciar als infants i a despertar el seu esperit crític amb relació als estereotips de gènere. D'aquesta manera, es pot valorar si l'anàlisi de notícies frena la reproducció dels estereotips.

A continuació, s'exposen les diferents sessions:

SESSIÓ	TÍTOL DE L'ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT
1a	Quin titular posaries?	Aquesta activitat és una avaluació inicial per poder recollir la reproducció d'estereotips de gènere que fa cada infant. L'activitat consisteix a pensar un titular per cada fotografia, així doncs redacten en total 3 titulars. (Vegeu annex 2, figura 22, 23 i 24). És una activitat individual per poder valorar a quin punt inicial es troba cadascú.
2a	Coneixes a la Valentina Tereshkova?	Aquesta activitat consisteix a presentar una científica, ja que la situació d'aprenentatge està relacionada amb el taller "Elles a la ciència". La presentació de la científica, Valentina Tereshkova, es fa a través d'una notícia lliure d'estereotips. Primer de tot, s'analitza de forma oral les parts que formen la notícia i es fa una lectura conjunta de la notícia. Seguidament, els infants poden llegir-la de forma individual per respondre unes preguntes amb relació al gènere. (Vegeu annex 2, figura 25). Finalment, es genera un debat.
3a	Quina fotografia és més antiga i	Aquesta activitat consisteix a ordenar de forma cronològica diferents fotografies extretes de notícies publicades al llarg de la història a diferents diaris.

	més moderna?	L'objectiu és que ordenin les fotografies de forma correcta, és a dir, d'antiga a moderna. Ordenen les fotografies en grup utilitzant la lògica i observant-les detalladament. Seguidament, cada grup comparteix com ha ordenat les imatges i quin criteri ha seguit. Amb aquesta activitat els infants prenen consciència de la presència de l'home i la dona a diferents notícies al llarg de la història i quins canvis hi ha hagut respecte cada gènere. (Vegeu annex 2, figura 26).
4a	Quin titular posaries?	Aquesta activitat permet valorar si hi ha alguna millora respecte a l'activitat inicial i si han reduït la reproducció d'estereotips. El funcionament d'aquesta sessió és igual que la primera. Els infants observen tres imatges i pensen un titular per cadascuna. (Vegeu annex 2, figura 27, 28 i 29). És una activitat individual per poder comparar el progrés respecte a l'activitat inicial. Per tant, permet fer una avaluació intermèdia.
5a	Hi ha estereotips?	Aquesta activitat consisteix a analitzar diferents parts de diverses notícies per detectar els estereotips que hi ha. L'activitat és individual i permet als alumnes llegir titulars i fragments de notícies amb estereotips de gènere per potenciar la capacitat de detectar-los. (Vegeu annex 2, figura 30). Finalment, una vegada han analitzat els fragments, es fa una posada en comú perquè els infants comparteixin les seves opinions amb relació als titulars.
6a i 7a	Ara et toca a tu!	Durant aquestes dues sessions, els infants busquen informació sobre una científica treballada al taller "Elles a la ciència", analitzen la presència d'estereotips a les notícies sobre la científica escollida. Seguidament, escriuen de forma individual

		una notícia lliure d'estereotips de gènere sobre la seva científica.
8a	Quin titular posaries?	Aquesta darrera activitat permet valorar a quin punt final es troba cada infant i si la reproducció d'estereotips s'ha erradicat respecte a la sessió 1 i 4. El funcionament d'aquesta sessió és el mateix, ja que observen tres imatges i pensen un titular per cadascuna. (Vegeu annex 2, figura 31, 32 i 33). És una activitat individual per poder valorar la millora i respondre la pregunta investigable.

Figura 2: Les activitats per poder resoldre la pregunta investigable

5.4.2. APLICACIÓ DE LA PROPOSTA

Una vegada la proposta està dissenyada, s'aprova amb el director del present estudi. A més, es presenta les diferents activitats a les dues tutores de 6è i s'encarreguen de la validació de les activitats.

Amb les tutores del centre també es decideix l'horari de les diferents sessions, durant les dues setmanes de gestió d'aula del pràcticum 2. Les diferents activitats es realitzen en grups partits, és a dir, grups formats per infants de 6è A i de 6è B. El primer grup està format per 22 alumnes, 11 de cada classe, i l'altre grup per 23, 11 infants de 6è A i 12 de 6è B.

Els infants són coneixedors del treball de final de grau que s'està realitzat i que es necessita la seva col·laboració per fer l'estudi, però desconeixen la temàtica de la recerca per tal de no influir en l'activitat d'avaluació inicial. A mesura que les sessions avancen, van prenent consciència del tema comú de les activitats; les notícies i els estereotips de gènere.

La gran majoria de les activitats són autònomes i individuals per tal de valorar la progressió i la millora de cada infant respecte a l'inici de l'estudi. A més, les activitats plantejades s'ajusten als projectes del centre, d'aquesta manera els alumnes coneixen què s'espera d'ells i poden realitzar les activitats de forma autònoma. No obstant això, la investigadora participa activament durant les sessions per tal d'explicar el funcionament de cada activitat i atendre els infants.

5.4.3. RECOLLIDA DE LES EVIDÈNCIES

La documentació és una eina molt útil i necessària per a recollir evidències físiques de les diferents situacions i progressos més rellevants durant la posada en pràctica de les diferents activitats. Les dues eines de documentació que s'han utilitzat són les fotografies i la recollida d'expressions.

- Les fotografies han permès recollir totes les activitats relacionades amb el llenguatge escrit, és a dir, totes les tasques d'expressió escrita s'han fet a la llibreta i s'han fotografiat els resultats. A més, respecte a l'activitat d'ordenar cronològicament les imatges de diferents notícies també s'ha fotografiat el resultat obtingut de cada grup. Pel que fa a l'anàlisi dels titulars, s'ha recollit a través del recurs Google Forms i s'han fet fotografies de pantalla per poder analitzar els resultats a l'apartat 6 d'aquest treball.

- La recollida d'expressions s'ha realitzat a través de l'escolta activa de les aportacions orals que han realitzat els diferents alumnes. Durant les sessions, la investigadora ha anat anotant les opinions que han compartit de forma oral.

5.4.4. ANÀLISI DELS RESULTATS

Les dades recollides queden registrades físicament a la llibreta de l'alumnat. A més, per poder fer l'anàlisi dels resultats, es fotografien per poder comparar i valorar el procés que ha seguit cada infant. Per tal de fer una comparació s'estableix un codebook.

Els resultats que s'analitzen són els obtinguts durant l'avaluació inicial, intermèdia i final. A partir d'aquestes activitats es fa una tria per analitzar només els resultats dels infants que generen estereotips de gènere i evitar una saturació de les dades.

Els diferents resultats es comparen tenint en compte la reducció de la reproducció d'estereotips de gènere fins a erradicar l'ús d'aquestes expressions discriminatòries. A més, mitjançant els gràfics, s'analitza el nombre d'estereotips que reproduïen per valorar si l'anàlisi de notícies frena l'ús d'estereotips de gènere.

La resta d'activitats s'utilitzen per poder analitzar el progrés que fan els infants fins a l'avaluació final. Així doncs, les altres activitats també són recollides per tal de justificar els resultats obtinguts a l'avaluació final i valorar si han influenciat en la reducció de l'ús d'estereotips en els alumnes de 6è de primària de l'Escola Pla de Girona.

5.4.5. CONCLUSIONS

Aquesta última fase permet extreure unes conclusions a partir de l'anàlisi dels resultats. Així doncs, es fa una reflexió sobre les dades obtingudes per tal de respondre la pregunta investigable i afirmar o refutar la hipòtesis inicial. A més, permet valorar els aspectes positius de l'estudi i aquells aspectes que cal millorar de la proposta d'investigació.

6. RESULTATS

Aquest apartat és un recull dels diferents resultats extrets a partir de l'estudi realitzat per donar resposta a la pregunta investigable:

- L'anàlisi de notícies frena la reproducció dels estereotips de gènere dels alumnes de 6è de primària a l'aula?

Primerament, s'han creat tres activitats d'avaluació per observar si els infants generen estereotips i, si és així, si a partir de l'anàlisi de notícies, redueixen, fins a erradicar, l'ús d'estereotips de gènere. Aquestes activitats d'avaluació consisteixen a crear un titular per diferents fotografies. Per tal d'evitar que la proposta sigui repetitiva pels infants, s'han escollit 3 fotografies diferents per a cada activitat d'avaluació. Aquestes fotografies han sigut validades per les mestres de 6è del centre.

No obstant, segueixen la mateixa línia, és a dir, a l'activitat inicial, intermèdia i final han de crear un titular per una fotografia d'una persona uniformada que fa un ofici, una fotografia relacionada amb els colors i joguines associades a cada gènere i una fotografia formada per un home i una dona fent una tasca concreta. D'aquesta manera, el resultat és fiable i es poden establir relacions i connexions entre les diferents activitats d'avaluació.

Per tal que es redueixi la reproducció d'estereotips, també s'han preparat unes activitats relacionades amb l'anàlisi de notícies per generar consciència i debat amb els infants, i valorar si aquest anàlisi frena l'ús d'estereotips de gènere.

6.1. ACTIVITAT D'AVALUACIÓ INICIAL

La primera activitat d'avaluació inicial ha consistit a pensar tres titulars, un per cada fotografia que se'ls ha mostrat. Aquestes fotografies han sigut extretes de notícies reals, així doncs, les fonts utilitzades han sigut diferents diaris virtuals. (Vegeu annex 2, figura 22, 23 i 24).

Aquesta activitat inicial l'han fet sense cap premissa prèvia per no influir en els resultats. A més, s'ha fet abans de la visita de la bombera per no interferir en els resultats. D'aquesta manera, es pot valorar si realment utilitzen estereotips de gènere.

L'activitat s'ha realitzat a les dues aules de 6è de primària de l'Escola Pla de Girona, a un total de 45 infants. Per tal d'analitzar els resultats, primerament s'ha establert un codebook que s'utilitza al llarg d'aquest estudi per tal d'establir uns codis per categoritzar la realitat. Així doncs, els codis establerts són si crea titulars amb estereotips de gènere, si el titular és inclusiu, és a dir, si fa referència a la figura masculina i femenina o si el titular no fa referència al gènere. Cal destacar que si un infant ha redactat mínim un titular amb estereotips, forma part de la categoria: titulars amb estereotips de gènere. Per contra, per formar part de les altres categories, s'han de redactar els 3 titulars sense estereotips de gènere. A més, la informació recollida en forma textual, ha sigut processada en forma de gràfics per donar resposta a la pregunta investigable.

Partint del codebook, dels 45 alumnes en total que participen en aquest estudi, 34 infants han redactat algun titular amb estereotips de gènere, 6 infants han escrit titulars fent referència al gènere masculí i femení i 5 estudiants han creat titulars sense fer referència al gènere. (Vegeu figura 3)

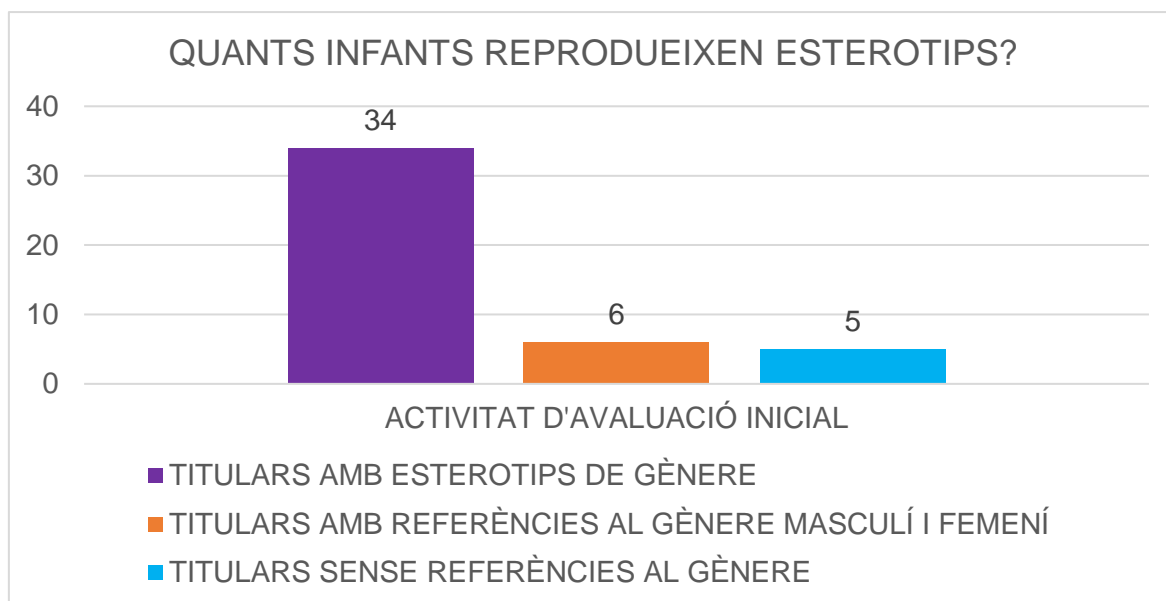

Figura 3: Nombre d'infants per cada categoria segons el codebook (Activitat d'avaluació inicial)

Així doncs, aquest estudi se segueix amb la progressió que fan els 34 infants que han creat titulars amb estereotips de gènere per tal d'evitar una saturació de les dades. En aquest punt de l'anàlisi dels resultats, es pren aquesta decisió perquè analitzant els titulars dels 11 infants restants, durant les diferents activitats

d'avaluació, no han reproduït cap estereotip de gènere en els seus titulars. (Vegeu figura 4 i 5).

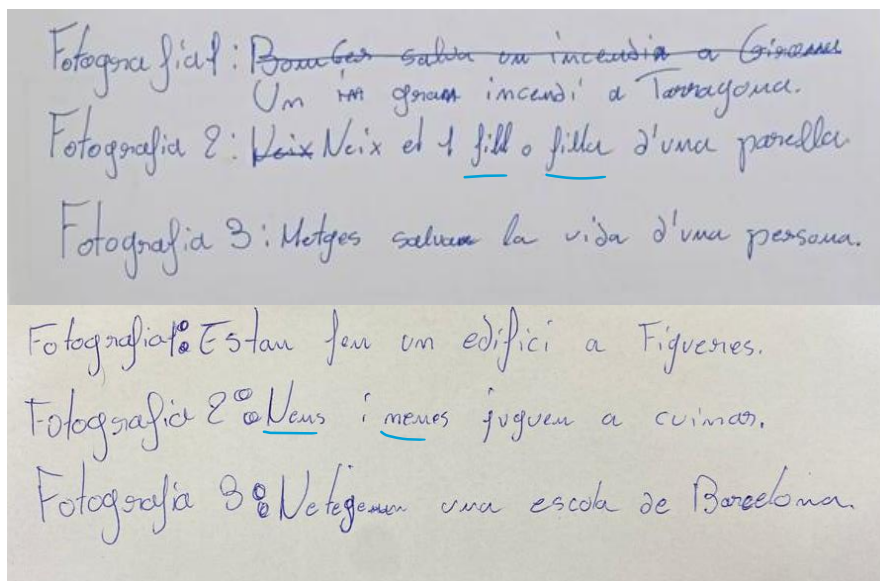

Figura 4: Titulars d'un infant que ha fet referència als dos gèneres a l'activitat d'avaluació inicial i intermèdia.

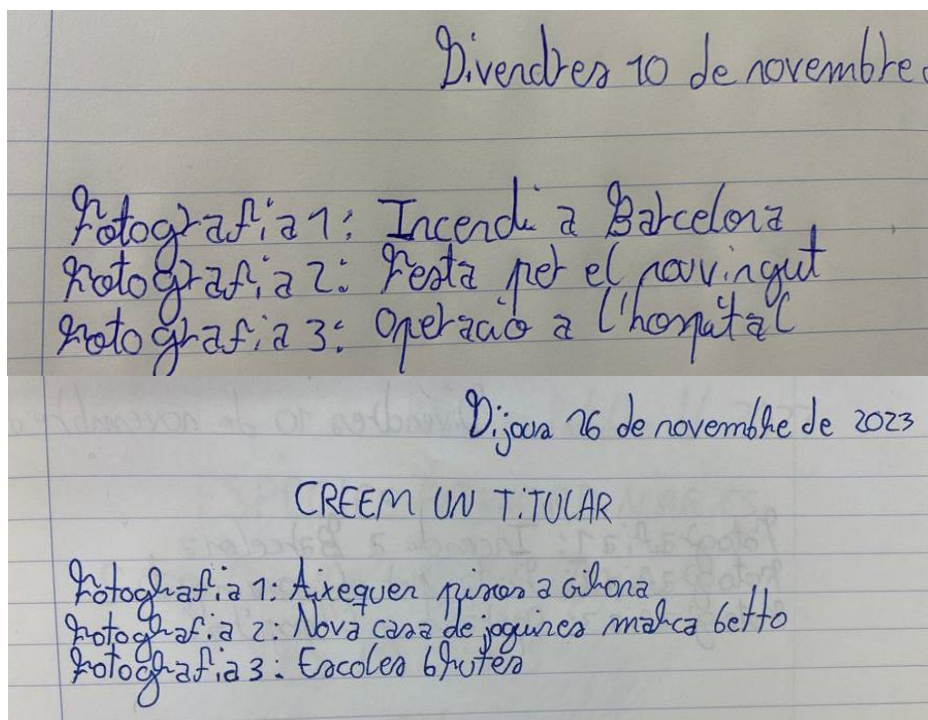

Figura 5: Titulars d'un infant sense fer referència al gènere a l'activitat d'avaluació inicial i intermèdia.

D'aquesta manera, tenint en compte els 34 alumnes que han generat estereotips en la redacció dels seus titulars, la fotografia 1 ha provocat la creació de 21

titulars amb estereotips, la fotografia 2, 11 titulars amb estereotips i respecte a la fotografia 3, s'han creat 4 titulars amb estereotips de gènere. Així doncs, hi ha infants que han generat més d'un titular amb aquest tipus d'estereotips. D'aquesta manera, queda palès que és un aspecte que tenen present a la seva forma de pensar i d'expressar-se durant les seves converses diàries. (Vegeu figura 6).

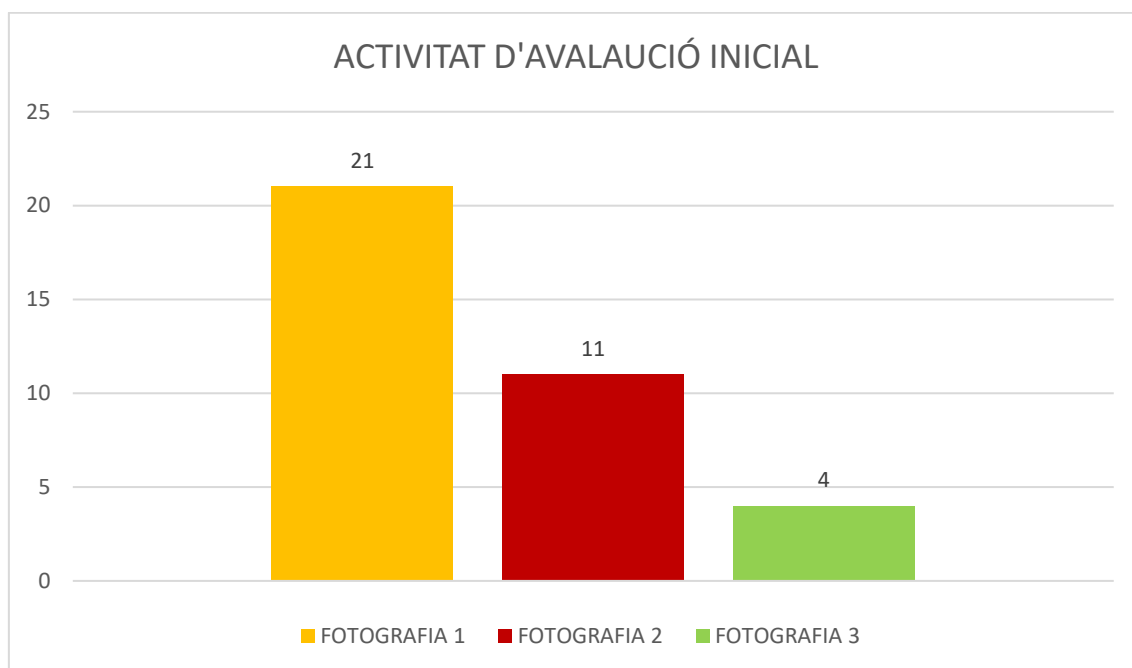

Figura 6: Nombre de titulars amb estereotips de gènere per cada fotografia

Pel que fa a la primera fotografia, molts infants han formulat el titular utilitzant: *els bombers*, aquesta expressió no es podria considerar estereotipada, ja que segons les normes ortogràfiques s'utilitza la forma masculina per fer referència a un grup format per homes i dones. No obstant això, a tots els infants que han escrit *els bombers* se'ls ha preguntat, de forma individual, com s'imaginaven aquest grup de persones i tots s'han imaginat un grup format únicament pel gènere masculí. Així doncs, hi ha una estreta relació amb l'atribució de la professió de bomber al gènere masculí. (Vegeu figura 7)

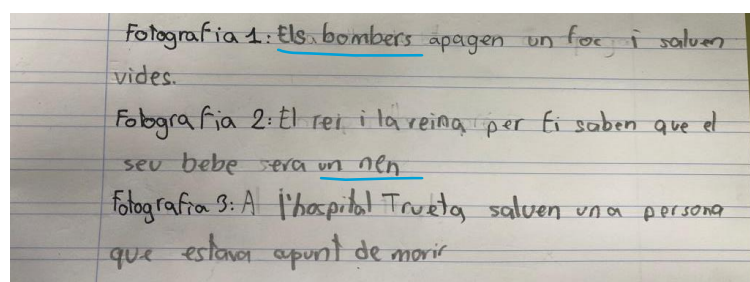

Figura 7: Exemple de 2 titulars amb estereotips de gènere.

A més, a partir de la recollida d'expressions que han verbalitzat durant l'activitat, queda palès la presència d'estereotips, ja que he preguntat, "què hi veieu a la fotografia?", un infant ha contestat "un bomber apagant el foc". Seguidament, he comentat "esteu tots d'acord?". I la majoria d'infants ho han afirmat. Cap infant ha verbalitzat el gènere femení.

Pel que fa a la segona fotografia, un dels infants que no ha reproduït cap estereotip ha verbalitzat que no se sap si és un nen o una nena. Automàticament, una alumna ha dit "és un nen, clarament no veus que és blau". Davant d'aquesta situació, s'ha demanat que fessin l'activitat en silenci, sense compartir les idees per no interferir en els titulars dels companys. El titular dos de la figura 7, és un exemple d'aquesta associació del color blau amb un nen. A més, a continuació, es mostra un altre exemple de titular d'un infant que ha relacionat el color blau amb el gènere masculí, un estereotip de gènere. (Vegeu figura 8).

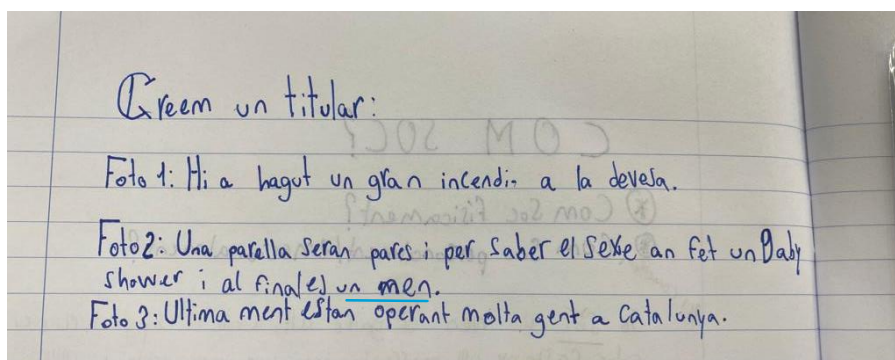

Figura 8: L'infant ha relacionat el color blau amb el naixement d'un nen.

Una vegada feta la primera activitat d'avaluació, s'ha començat amb les activitats d'anàlisi de notícies. Primer de tot, s'ha presentat una notícia lliure d'estereotips protagonitzada per Valentina Tereshkova. (Vegeu figura 23). A partir de l'anàlisi d'aquesta notícia, ha sorgit debat entre els infants amb relació al paper de les dones i dels homes. Una alumna ha comunicat: "és molt injust", sempre ho fan tot els homes". Al debat també ha sortit la figura de Neil Armstrong el qual un infant amb indignació ha expressat com a contesta a una altra aportació: "en Neil Armstrong està sobrevalorat?". Una alumna ha compartit que no està sobrevalorat, sinó que Tereshkova està infravalorada. Així doncs, el debat ha generat la posada en comú de diferents idees i pensaments amb relació als gèneres i com són tractats a les notícies i a la societat en general. Aquesta

primera activitat ha provocat una reflexió i un enfrontament amb les idees prèvies d'alguns dels infants.

Per tal de reduir la reproducció dels estereotips de gènere, s'ha realitzat una altra activitat per conscienciar als infants del tracte i les oportunitats de les dones i dels homes al llarg de la història. Per grups han ordenat cronològicament diferents fotografies de notícies les quals generen debat amb relació al gènere. En general, els infants han diferenciat les fotografies antigues de les modernes. Aquesta activitat els ha servit per prendre consciència del paper de les dones a les notícies i com han evolucionat. (Vegeu annex 2, figura 26)

Un dels comentaris que s'ha extret d'aquesta activitat és: “que fort i increïble em sembla el canvi que ha tingut la societat en tan pocs anys. Les dones no podien votar i ara estan al parlament”. Les fotografies contraposaven la situació dels homes i de les dones, quan elles van aconseguir el dret a vot. També quan Neil Armstrong va anar a la lluna, ja que va generar debat en l'activitat d'analitzar la notícia. Una altra notícia és el moment en què Alemanya va tenir per primer cop una presidenta. També quan una dona va guanyar la primera pilota d'or de la història, l'any 2018. És evident, que l'activitat estava formada per més imatges, però aquestes són les que han generat més impacte als infants i han sigut escollides amb aquesta intenció.

6.2. ACTIVITAT D'AVALUACIÓ INTERMÈDIA

Una vegada fetes les dues activitats d'anàlisi de notícies, els infants han repetit l'activitat de pensar un titular, però amb 3 fotografies diferents. (Vegeu annex 2, figura 27, 28 i 29). Cal destacar que els 11 alumnes que no han reproduït cap estereotip a l'activitat d'avaluació inicial, tampoc n'han reproduït en aquesta ocasió. (Vegeu figura 4 i 5). Així doncs, respecte als 34 infants que han utilitzat estereotips per redactar els titulars a l'activitat d'avaluació inicial, 21 n'han tornat a reproduir, 4 alumnes han formulat titulars fent referència al gènere masculí i femení i 9 han formulat titulars sense fer referència al gènere. (Vegeu figura 9)

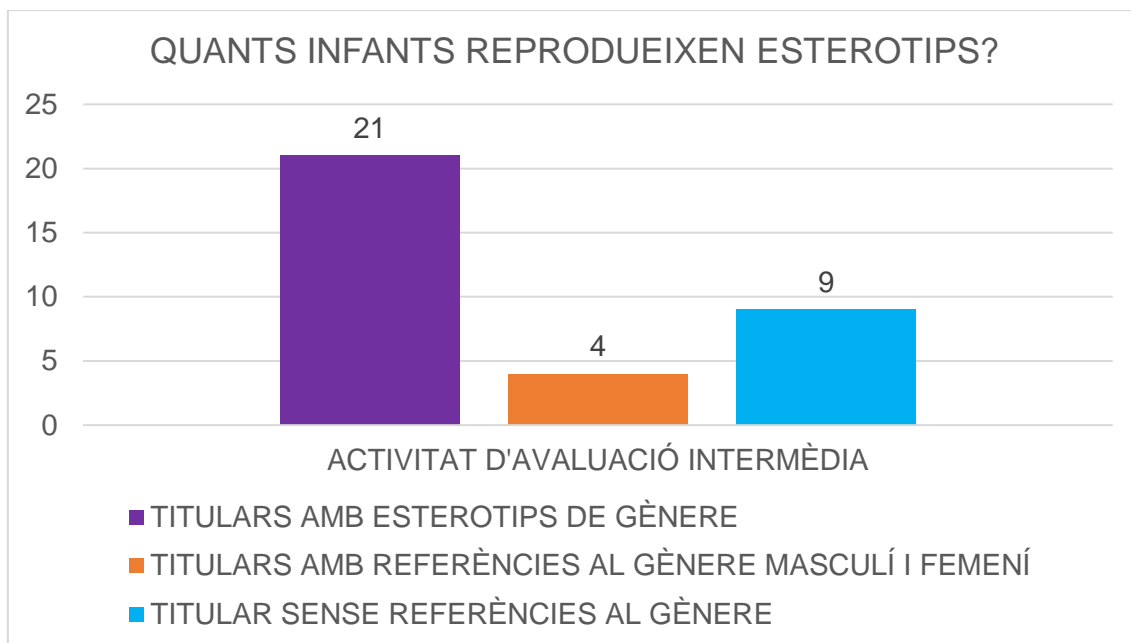

Figura 9: Nombre d'infants per cada categoria segons el codebook (Activitat d'avaluació intermèdia)

Així doncs, el nombre d'infants que han creat titulars amb estereotips ha disminuït, ja que inicialment eren 34 i en aquesta activitat intermèdia, 21 infants han redactat almenys 1 titular amb estereotips de gènere.

Si s'analitza aquesta activitat detalladament, pel que fa a la quarta fotografia, s'han creat un total de 14 titulars amb estereotips de gènere, ja que han assumit que era un obrer/constructor/engineyer... tot i no poder identificar el gènere de la persona de la fotografia. Han realitzat aquesta identificació perquè són professions establertes socialment al gènere masculí. (Vegeu figura 10)

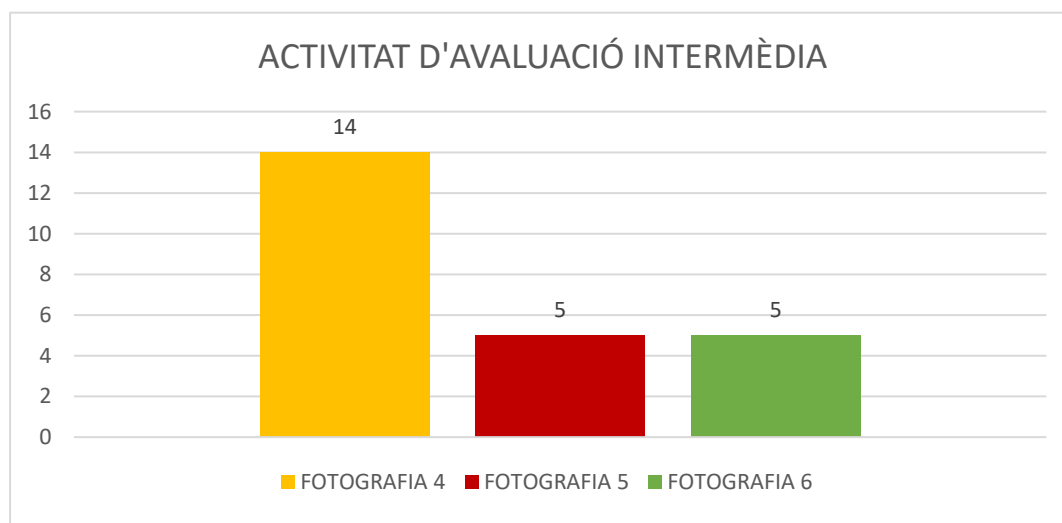

Figura 10: Nombre de titulars amb estereotips de gènere per cada fotografia

M'agradaria destacar que un infant, que en l'activitat inicial va formular estereotips de gènere en els seus titulars, en aquesta ocasió ha trencat amb l'estereotip de gènere que consisteix a atribuir professions que requereixen força al gènere masculí formulant el següent titular. (Vegeu figura 11).

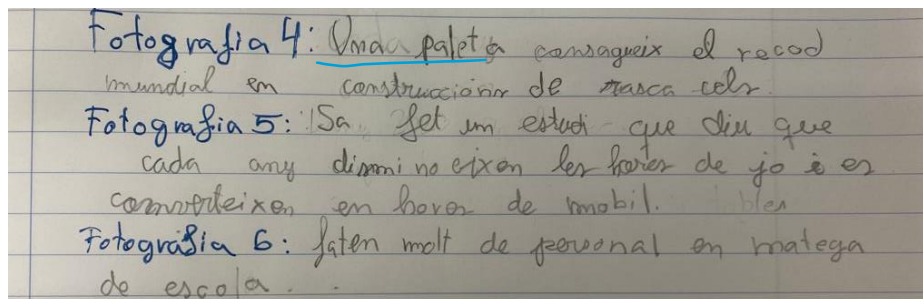

Figura 11: Ha trencat l'estereotip relacionant un ofici de força amb el gènere femení

Pel que fa a la següent fotografia, molts infants en aquesta ocasió han fet referència als nens i a les nenes o als infants. Així doncs, comença a haver-hi una millora respecte al tractament de gènere femení. No obstant això, s'han creat 5 titulars on s'atribueix la cuineta al gènere femení. (Vegeu figura 12).

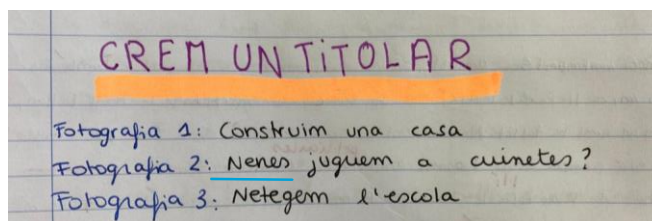

Figura 12: Ha interpellat el gènere femení perquè la joguina és una cuineta

Finalment, diferents infants s'han referit als professionals de la última fotografia com a netejadores, per contra, aquests infants en els altres titulars han utilitzat les formes masculines per referir-se a un grup format pels dos gèneres. Així doncs, es reproduïen estereotips relacionats amb l'atribució d'un gènere a cada professió. (Vegeu figura 13).

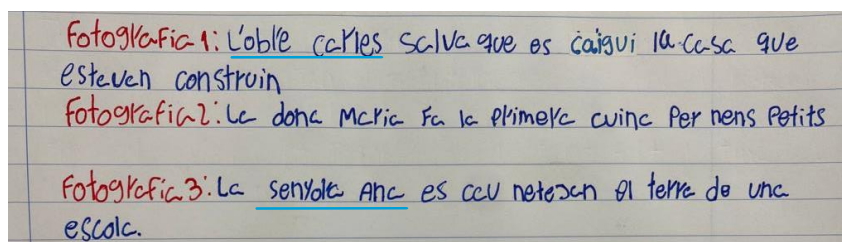

Figura 13: Ha atribuït un nom masculí a la feina de construcció i un nom femení a l'ofici de netejar.

Pel que fa a la següent activitat d'analitzar notícies per prendre consciència de la presència d'estereotips de gènere, primer s'ha definit aquest concepte. Tot seguit, els infants han llegit diferents titulars i identificat, de forma individual, els estereotips que han detectat. (Vegeu annex 2, figura 30)

En general, els infants han identificat els diferents estereotips de gènere de forma correcta. Respecte als 21 alumnes que han tornat a generar estereotips en l'activitat d'avaluació intermèdia, 16 infants han detectat correctament els estereotips del titular: *No llores como una mujer lo que no supiste defender como un hombre*. Pel que fa als 5 alumnes restants, han afirmat que no existeix cap estereotip. (Vegeu figura 14)

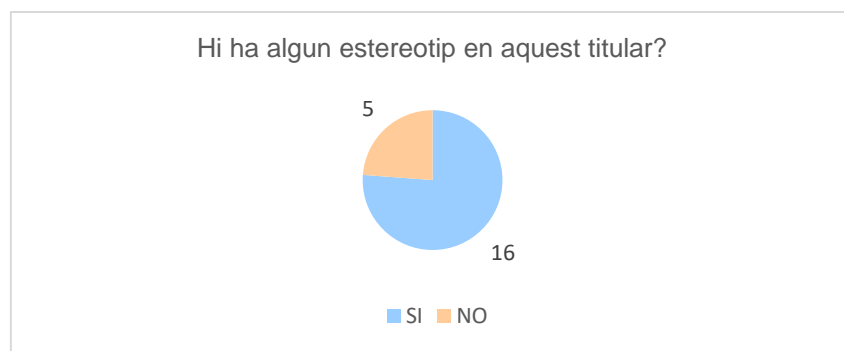

Figura 14: Nombre d'infants que han detectat l'estereotip i nombre que no l'ha detectat

En el titular: *Rivas, el hombre que convirtió en oro las rabietas de Carolina*. Dels 21 alumnes que han reproduït estereotips a l'activitat d'avaluació intermèdia, 14 han detectat l'estereotip de gènere que reproduïx aquest titular. Per contra, 7 infants afirmen que no hi ha cap estereotip de gènere en aquest titular. Aquests 7 infants coincideixen amb els 5 anteriors i hi ha 2 infants que han detectat l'estereotip anterior, però aquest no. A més, aquests 7 infants han reproduït estereotips en la creació de titulars. (Vegeu figura 15).

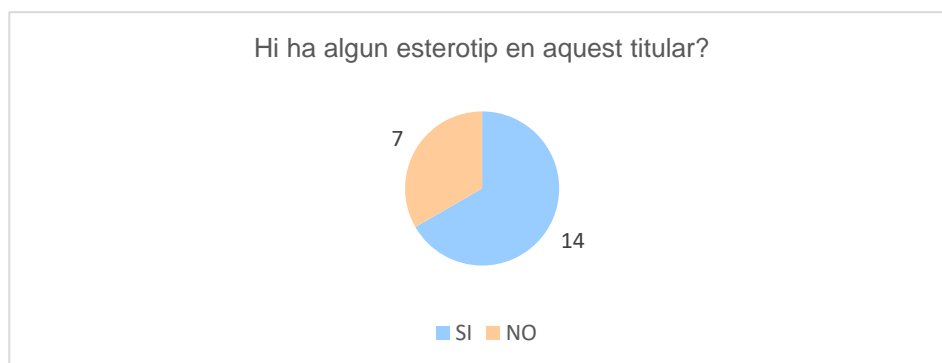

Figura 15: Nombre d'infants que han detectat l'estereotip i nombre que no l'ha detectat

Una vegada cada infant ha analitzat cada titular de forma individual, hem posat en comú les diferents opinions. En el cas del darrer titular, un infant quan ha explicat l'estereotip que creia que hi havia, ha verbalitzat: "l'entrenador i la senyora..." sense adonar-se'n, quan ha volgut fer referència a cada gènere, ha reproduït de forma verbal un altre estereotip de gènere. Davant del seu comentari, li he dit perquè et refereixes a ell com a entrenador i a ella com a senyora?. La seva resposta ha sigut: "per no faltar-li el respecte a ella". En aquesta ocasió, s'ha explicat que fent aquestes referències no se'ls tracta amb igualtat ni amb respecte, ja que si es parla d'ell com a entrenador, s'ha de fer referència a ella com a jugadora i si es parla d'ella com a senyora, s'ha de parlar d'ell com a senyor. Així doncs, queda palès la presència d'estereotips en els seus pensaments i formes d'expressió, ja que intentant explicar un estereotip de gènere, n'ha reproduït un altre.

Un altre aspecte a destacar és que amb relació a l'últim titular; *¿Pueden sobrevivir las astronautas sin maquillaje?* Els infants han compartit que no passa res si les dones no porten maquillatge. Així doncs, he formulat dues preguntes: "Totes les dones han de portar maquillatge?". Tots han estat d'acord en el fet que una dona no s'ha de maquillar si no vol. Seguidament, he preguntat: "Els homes es poden maquillar?" En aquest moment, s'ha format un silenci, que de forma tímida s'ha anat trencant fins que han acabat afirmant que els homes es poden maquillar, però a priori, han tardat a contestar. Així doncs, amb aquests dos exemples queda palès l'arrelament i la presència dels estereotips.

Una altra activitat de conscienciació ha sigut escriure una notícia de forma individual sobre l'aportació d'una científica. D'aquesta activitat no s'han extret resultats, sinó que s'ha utilitzat per fomentar la redacció de textos lliures d'estereotips de gènere i potenciar el reconeixement dels avenços científics que han fet les dones i que han passat desapercebuts per la societat. Les diferents notícies que han redactat han estat lliures d'estereotips. Per tant, ha sigut una activitat exitosa.

6.3. ACTIVITAT D'AVALUACIÓ FINAL

L'activitat d'avaluació final permet donar resposta a la pregunta investigable. Per tal d'analitzar els resultats obtinguts, s'han tingut en compte els 21 infants que

han generat estereotips de gènere a l'activitat d'avaluació intermèdia. Pel que fa als 13 infants que han generat titulars lliures d'estereotips en l'activitat intermèdia, han continuat igual en aquesta activitat. Així doncs, aquest punt de l'estudi se centra en els 21 infants per valorar si han fet una millora després d'analitzar diferents notícies.

D'aquests 21 alumnes, 5 infants han redactat titulars amb estereotips de gènere, 12 han redactat titulars inclusius i 4 han redactat titulars sense fer referència al gènere. (Vegeu figura 16)

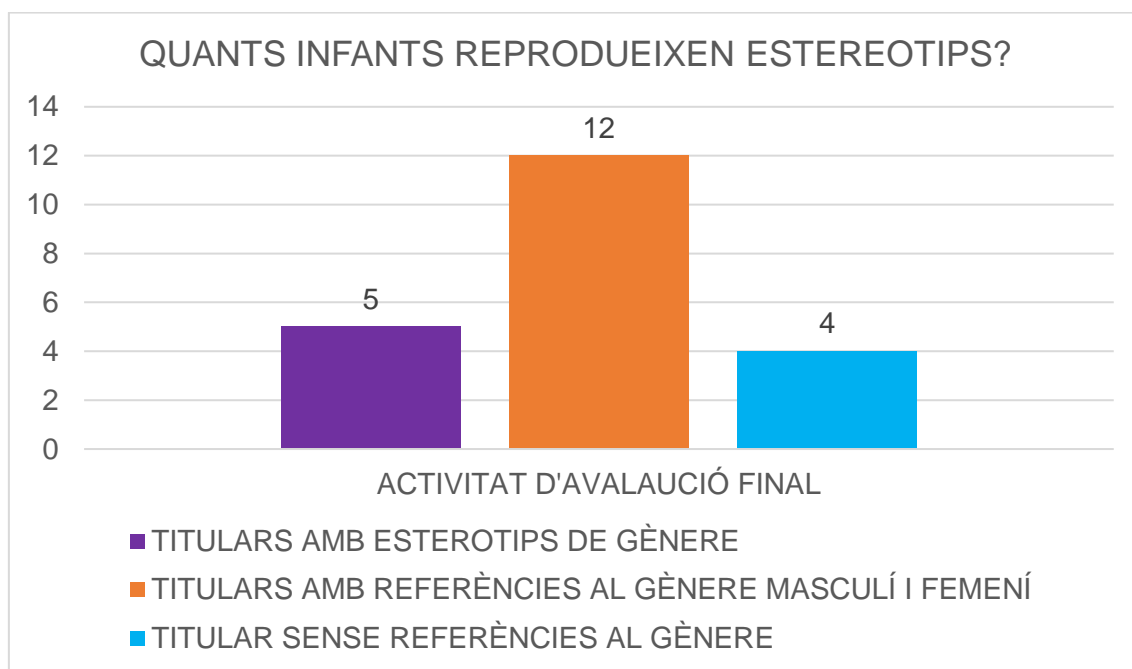

Figura 16: Nombre d'infants per cada categoria segons el codebook (Activitat d'avaluació final)

Així doncs, analitzant aquests resultats hi ha hagut una millora notable respecte als titulars inicials que van redactar els infants. A més, hi ha hagut un augment de titulars amb referències al gènere masculí i femení, per tant, queda palès que s'imaginem un grup format per figures dels dos gèneres. Així doncs, s'ha produït una riquesa lèxica a l'hora d'utilitzar mots col·lectius.

Més concretament, si analitzem cada titular, han redactat 3 titulars amb estereotips de gènere sobre la fotografia 7, ja que s'ha utilitzat el gènere masculí per fer referència a l'acció que està realitzat la persona de la imatge. Pel que fa a les altres fotografies, només s'han creat 2 titulars de cadascuna amb estereotips de gènere, ja que han associat el nen amb el cotxe i el pilot amb el gènere masculí i l'assistent de vol amb el gènere femení. (Vegeu figura 17).

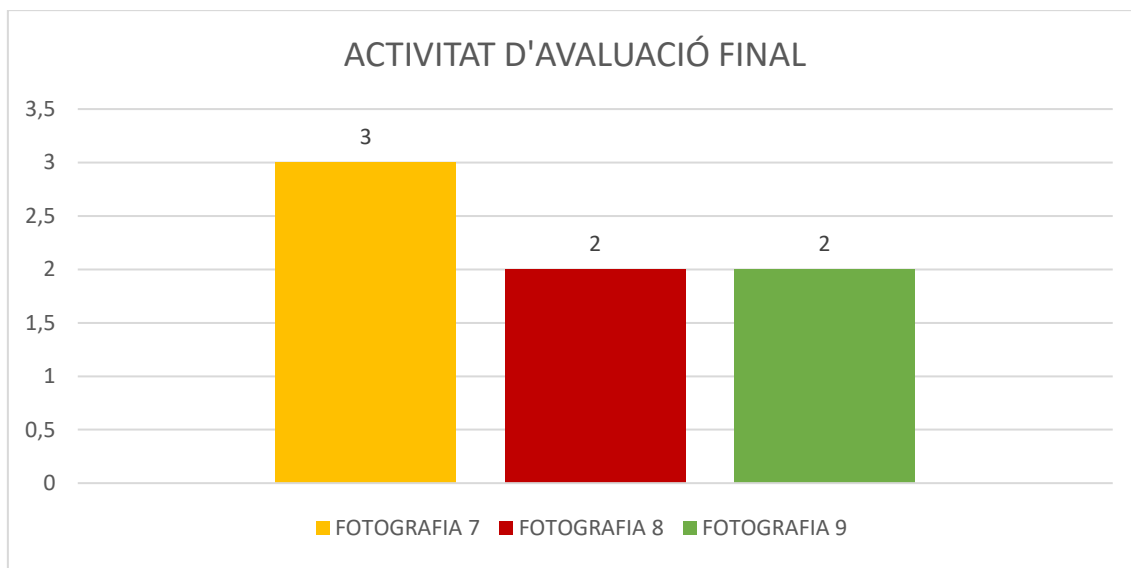

Figura 17: Nombre de titulars amb estereotips de gènere per cada fotografia

Pel que fa als 5 infants que han reproduït estereotips de gènere. És cert, que hi ha una millora respecte a l'inici de l'estudi, ja que alguns d'aquests infants han escrit algun titular lliure d'estereotips, fent referència als dos gèneres. No obstant això, en un dels 3 titulars ha reproduït un estereotip. Per tant, hi ha hagut una millora i un augment de la consciència amb relació a l'ús dels estereotips, però no una erradicació d'aquestes expressions. (Vegeu figura 18).

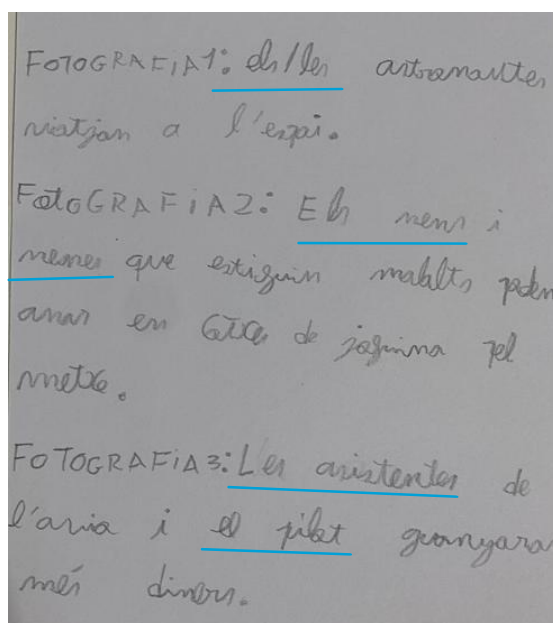

Figura 18: Titulars fent referència als dos gèneres i un titular amb estereotip de gènere

Així doncs, a partir de les dades processades i analitzades, es poden extreure uns resultats generals que donen resposta a la pregunta investigable. Tenint en

compte els 45 alumnes inicials de l'estudi, 34 van reproduir estereotips de gènere i 11 infants no en van reproduir, com s'ha esmentat anteriorment, aquests darrers infants han continuat així al llarg de l'estudi. Pel que fa als 34 que van generar estereotips, es pot observar una gran millora respecte a l'inici, ja que han augmentat el nombre d'infants que han redactat titulars fent referència al gènere masculí i femení. (Vegeu figura 18)

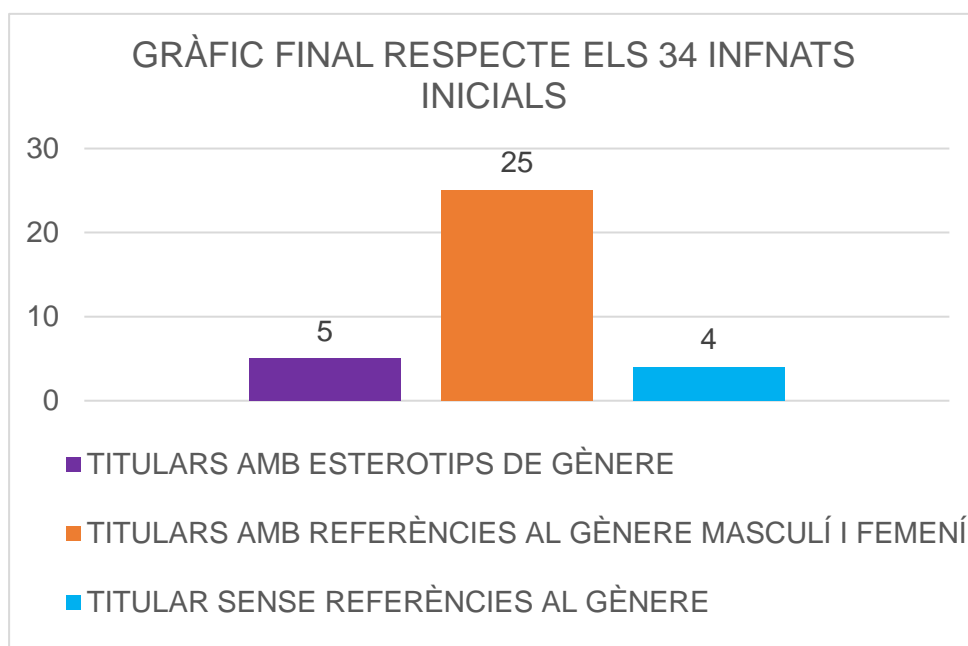

Figura 19: Nombre d'infants per cada categoria segons el codebook

Finalment, per tal de donar resposta a la pregunta investigable, inicialment un 76% dels alumnes van redactar titulars amb estereotips de gènere (Vegeu figura 20). A través de les diferents activitats d'anàlisi dels estereotips de gènere a les notícies, només un 11% d'infants han continuat utilitzant algun titular amb estereotips de gènere. (Vegeu figura 21)

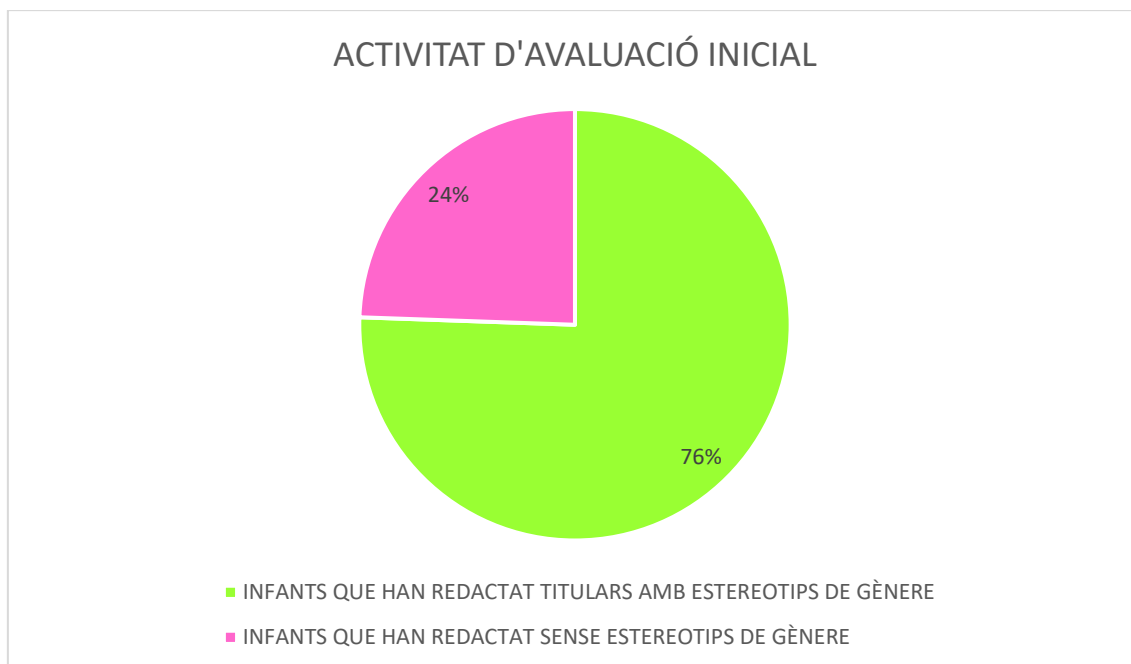

Figura 20: Percentatge d'infants que han redactat titulars amb i sense estereotips de gènere a l'inici de l'estudi.

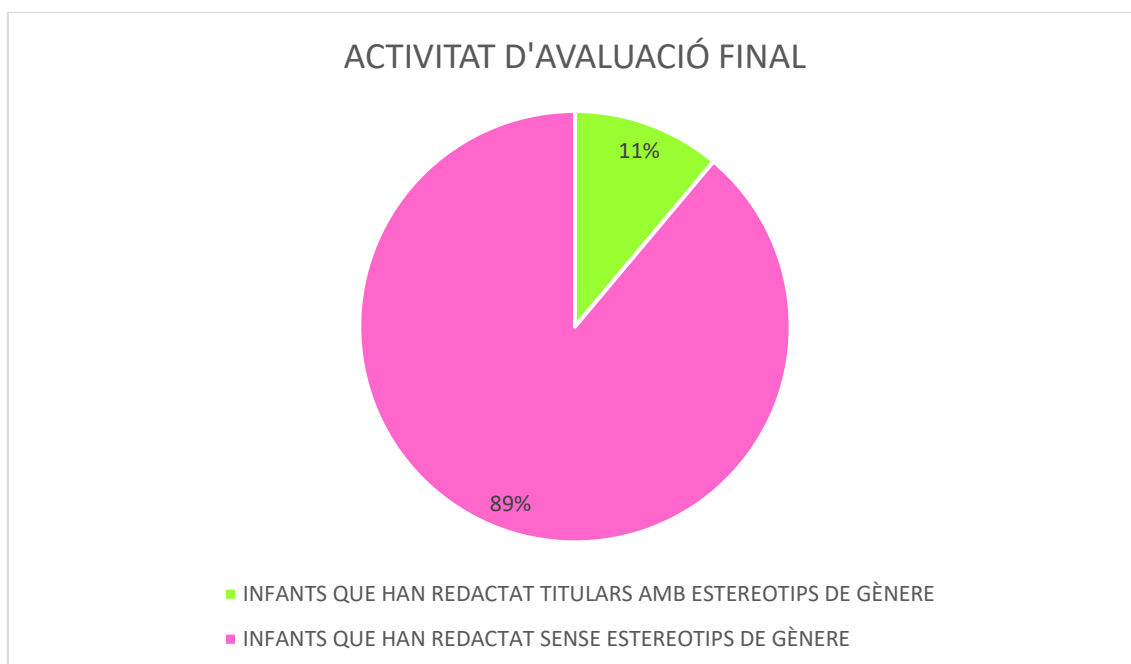

Figura 21: Percentatge d'infants que han redactat titulars amb i sense estereotips de gènere al final de l'estudi.

Així doncs, a partir d'aquests resultats es pot analitzar, a l'apartat de discussió i conclusions, el progrés que han fet els infants mitjançant l'anàlisi de notícies.

7. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

En aquest darrer apartat es tenen en compte els diferents resultats exposats i analitzats a l'apartat anterior per tal de contestar la pregunta que motiva i condueix aquest estudi.

Primer de tot, s'ha fet una recerca amb relació al tema que impulsa aquest estudi, els estereotips de gènere. Seguidament, s'han creat les eines necessàries d'avaluació tenint en compte tenint en compte els estereotips que reproduïen els infants de 6è de primària del centre Pla de Girona.

Per una banda, s'ha referenciat el currículum per poder abordar la coeducació amb els infants, ja que segons el Decret 175/2022, del 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, la incorporació de la coeducació és necessària per afavorir el desenvolupament integral de les persones al marge d'estereotips de gènere. A més, tenint en compte el marc teòric del present estudi, també cal destacar que:

“Les nenes i nens d'entre 10 i 12 anys han de poder trencar amb el concepte i incorporar el concepte de normativitat com un fet que oprimeix les persones, perquè les obliga a actuar d'una manera determinada. La normativitat de gènere ens dona missatges constants del que és correcte i incorrecte segons la norma; Aquesta norma pot ser canviada socialment i col·lectivament i també de forma individual podem decidir no seguir-la. Aquest és l'aprenentatge de la llibertat. Així, oferim als infants preadolescents la possibilitat de construir-se com vulguin i, alhora, ser crítics”. (Coeduca't, 2022, p.30)

Així doncs, partint d'aquesta idea, realitzar un estudi amb els infants de 6è de primària de l'Escola Pla de Girona, és adequat per la seva edat i el seu nivell evolutiu, ja que es troben just en el període entre 10 i 12 anys. D'aquesta manera, relacionant-ho amb el currículum, comencen a prendre consciència de les normes socials establertes que condicionen als diferents gèneres.

Per altra banda, per continuar amb l'estudi, ha sigut essencial investigar amb relació al tractament del gènere en els mitjans de comunicació, més concretament a les notícies. Aquest text periodístic està a l'abast de tothom i qualsevol persona pot descobrir el que està passant a l'altra punta del món. A

més, al llarg del dia els usuaris d'internet reben una gran quantitat de notícies de forma voluntària o involuntària. Així doncs, aquesta recerca ha permès crear les diferents activitats per tal de respondre la pregunta inicial.

En aquest punt, cal recordar la pregunta investigable, juntament amb la seva hipòtesi i objectius principals.

Pel que fa a la pregunta "L'anàlisi de notícies frena la reproducció dels estereotips de gènere dels alumnes de 6è de primària a l'aula?", es pot afirmar que la metodologia aplicada ha contribuït a una millora dels resultats i les formes de referir-se a col·lectius de persones de forma no discriminatòria. Així doncs, a partir de l'anàlisi de notícies s'ha augmentat la consciència dels infants amb relació al tractament del gènere. Atès que hi ha hagut una notable disminució d'infants que han reproduït estereotips de gènere, ja que els resultats ho demostren.

D'aquesta manera, la hipòtesi inicial la qual exposa que existeixen molts estereotips de gènere que influeixen en les desigualtats de gènere. Aquests estereotips són reproduïts pels infants de forma involuntària i inconscient. Així doncs, a partir de l'anàlisi dels estereotips de gènere a les notícies s'incrementa la consciència i la detecció d'aquests estereotips per tal d'erradicar-ne la reproducció quan s'expressen de forma oral i escrita. Es pot confirmar, ja que mitjançant el recurs de les notícies s'ha augmentat la consciència amb relació als estereotips de gènere. No obstant això, no s'han erradicat.

Partint d'aquest punt, la majoria d'infants han assolit l'objectiu principal: frenar la reproducció dels estereotips de gènere en el llenguatge per tal d'expressar-se de forma respectuosa sense augmentar les desigualtats entre el gènere masculí i femení. Cal destacar que hi ha alguns infants que han reproduït algun estereotip en l'activitat d'avaluació final, però n'han reduït l'ús respecte a l'activitat d'avaluació inicial.

En aquest estudi, també s'han establert uns objectius específics. Per una banda, els següents objectius:

- Analitzar de forma crítica diferents notícies per prendre consciència dels estereotips que troben al dia a dia.

- Detectar els estereotips de gènere per evitar-ne la reproducció en les seves expressions.
- Expressar-se sense utilitzar estereotips per aconseguir una societat més justa i amb igualtat de drets.

Aquests objectius s'han assolit per la majoria d'infants, ja que han detectat els estereotips de les diferents notícies analitzades. No obstant això, tal com ens mostren els resultats obtinguts, 7 infants no han detectat algun estereotip de gènere concret. A més, a l'activitat final, 5 alumnes han reproduït mínim 1 estereotip de gènere.

Per altra banda, els següents objectius específics:

- Descobrir l'origen dels estereotips per comprendre com s'organitzava la societat.
- Conèixer l'evolució de la dona per valorar el gènere femení.

Han sigut assolits per tots els infants, ja que han pres consciència de l'evolució i el tractament de cada gènere al llarg de la història.

A més, a través de la recollida d'expressions dels infants, s'ha recollit un aspecte relacionat amb el maquillatge i els estereotips de gènere. S'ha preguntat si totes les dones s'han de maquillar i tothom ha compartit, de forma immediata, que no és necessari. Per contra, s'ha preguntat si els homes es poden maquillar i han tardat molt a contestar i alguns infants han compartit que si ho poden fer. Amb aquesta petita conversa entre els alumnes i la investigadora, queda palès la idea exposada per Subirats (2015) i López (2014), la qual defensa que s'està iniciant un canvi perquè el gènere femení està disposat a lluitar per millorar els seus drets. No obstant això, el gènere masculí es resisteix al canvi per mantenir la seva posició privilegiada.

Així doncs, tenint en compte aquests aspectes, és cert que l'ús d'estereotips s'ha reduït mitjançant l'anàlisi de notícies, ja que inicialment un 76% dels alumnes havien reproduït estereotips i al final només un 11% ha continuat reproduint-ne. Atès a la complexitat del tema es fa difícil afirmar que s'ha frenat per complet l'ús d'aquestes expressions discriminatòries. Per tant, una de les limitacions d'aquest estudi és la influència dels estereotips a la societat, és a dir, aquest tipus

d'expressions es troben en tots els àmbits, ja que és un aspecte molt arrelat. A més, els infants fa molts anys que estan acostumats a escoltar i interioritzar estereotips de gènere. Aquest fet complica l'erradicació dels estereotips perquè són aspectes inconscients que es reproduïxen diàriament. No obstant això, mitjançant l'anàlisi de notícies s'ha aconseguit despertar l'esperit crític i la consciència de la presència d'estereotips de gènere.

D'aquesta manera, una proposta de millora amb relació a la darrera limitació, seria allargar aquest estudi. És a dir, es necessita més temps per poder aconseguir l'erradicació dels estereotips de gènere. Així doncs, hauria de formar part d'un projecte anual per poder analitzar diferents notícies al llarg del curs, ja que es pot frenar l'ús dels estereotips si el treball és constant durant un període llarg de temps.

Un altre punt feble de l'estudi ha sigut que els infants seguïssin les indicacions, és a dir, quan se'ls ha demanat que redactessin titulars amb relació a les persones de les fotografies, alguns els ha costat molt redactar-los. Així doncs, la primera activitat d'avaluació ha sigut complexa i alguns infants han redactat el titular en plural, fet que dificulta l'anàlisi dels resultats, però se'ls ha preguntat de forma individual per poder valorar la presència d'estereotips de gènere. Per tal de resoldre aquesta limitació, s'ha utilitzat la situació d'aprenentatge elaborada en el Pràcticum 2, per treballar en profunditat la notícia i les característiques dels seus elements. (Vegeu annex 4).

Finalment, un altre punt feble és l'ús de les eines tic, per fer l'activitat d'analitzar els titulars i d'ordenar cronològicament les fotografies, s'havien escollit unes eines per tal de potenciar l'ús de diferents recursos TIC, però a causa de la seguretat dels ordinadors dels infants, aquestes aplicacions estaven bloquejades. No obstant això, aquesta limitació s'ha resolt durant l'estudi substituint les eines triades pel Google Forms i el Jamboard de Google.

Per concloure, mitjançant l'anàlisi de notícies, s'ha augmentat l'esperit crític dels infants i la detecció d'estereotips de gènere en aquest tipus de text. Així doncs, l'ús dels estereotips de gènere s'ha reduït en la majoria dels infants que han format part d'aquest estudi. Per tant, a través de l'anàlisi de notícies, es pot arribar a erradicar els estereotips de gènere.

8. REFERÈNCIES DOCUMENTALS

Barjola, N., Bolao, J., Carrillo, S., Vázquez, M., Duran, M., Garrido, N., Malpica, C., i Rodó-Zárat, M., (2021). Violències masclistes en l'etapa juvenil a Catalunya.

https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_documents/arquia/publicacions/col_estudis/Estudis-40-Publicacio-sencera.pdf

Colás P. i Villaciervos P. (2007) La interiorización de los estereotipos de género en jóvenes y adolescentes. *Revista de Investigación Educativa*, Vol. 25, (1), 35-58. <https://revistas.um.es/rie/article/view/96421/92631>

Conferencia Mundial sobre la Mujer. (1995). Declaración y Plataforma de Acción de Beijing. Recuperado de <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20S.pdf>

De Fontcuberta, M. (1993). La noticia. Pistas para recibir el mundo. Paidós. <https://profesorsergiogarcia.files.wordpress.com/2017/05/fontcuberta-mar-la-noticia-pistas-para-descubrir-el-mundo.pdf>

Departament d'Educació. (2020). Programa Coeduca't / Orientacions per a l'educació afectivosexual. Educació primària/cicle superior. https://drive.google.com/file/d/12rq_jM9yog4xrTqrTXOG311fF7jToClk/view

Departament d'Educació. (2020). Qüestionari / Una mirada al currículum en perspectiva de gènere. Qüestions per a la reflexió, Coeducació, educació sexual i perspectiva de gènere. <https://drive.google.com/file/d/1sLSBzTPB4Qy12ngz0mJtOoj2ZceoFQyE/view>

Departament d'Educació (2022). Educació en Valors Cívics i Ètics. Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica <https://xtec.gencat.cat/web/.content/currículum/primaria/currículum-175-2022/Educacio-en-Valors-Civics-i-Etics.pdf>

Departament d'Educació. (s.d.). Tractament lingüístic del gènere en el Departament d'Educació
<https://drive.google.com/file/d/1HNI6iGiUq4vJEOWmjlSerR-fC1V-u8aL/view>

Departament d'Ensenyament. (2022). Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>

Departament de la Presidència (2020). LLEI 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discrimina (gencat.cat).
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8307/1829843.pdf>

Departament del Treball. (s.d.) Recull de termes Dones i Treball
[https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/cures-temps/publicacions/IGUALTAT/ESTUDIS/Recull termes Dones Treball cat.pdf](https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/cures-temps/publicacions/IGUALTAT/ESTUDIS/Recull%20termes%20Dones%20Treball_cat.pdf)

Gallagher, A., Kaufman, J., (2005). *Gender Differences in Mathematics: An Integrative Psychological Approach*, Cambridge: Cambridge University Press.

Garreta, N. i Careaga, p. (1987). Modelos masculinos y femeninos en los textos de EGB, Madrid, Manisterio de Cultura, Instituto de la Mujer.

Institut Català de les Dones. (2015). Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes. <https://dones.gencat.cat/ca/ambits/mitjans-comunicacio/recomanacions-publicitat-igualitaria/estereotips-de-generes/>

Kurland, D. (2005). Lectura crítica versus pensamiento crítico
<https://eduteka.icesi.edu.co/modulos/1/163/184/1>

Leal, S. V. (2001). El lenguaje sexista. Flecha, C., i Gil, M. N. (Eds.). *La educación de las mujeres: nuevas perspectivas* p. 39 – 43. Universidad de Sevilla.

https://www.google.es/books/edition/La_educaci%C3%B3n_de_las_mujeres/FOCEreiWZxEC?hl=es&gbpv=1&pg=PP1&printsec=frontcover

López C (juny 2014) Identidades, estereotipos y educación. *Educando en igualdad: Herramientas de trabajo para el profesorado*, (2), (1-8). Recuperat de <http://www.educandoenigualdad.com/wp-content/uploads/2016/03/Febrero2014.pdf>

Mccombs, M. (1996). Influencia de las noticias sobre nuestra imagen del mundo. Bryant, J i Zillmann, D. (comps.), *Los efectos de los medios de comunicación. Investigaciones y teorías*. p.13-34, Paidós.

Subirats, M. (2007): Coeducación y violencia de Género, en Gairín, J, y Rifá, J. (Coord.) *Coeducar y prevenir la violencia de género*. Madrid. Escuela Española.

Subirats, M. (2015). ENTREVISTA: Marina Subirats. FUHEM, educación + ecosocial. <https://www.fuhem.es/2015/04/02/entrevista-marina-subirats-2/>

9. ANNEXOS

9.1. ANNEX 1: ACTIVITATS

Nº. SESSIÓ	TÍTOL DE L'ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT
1a	Quin titular posaries?	Aquesta activitat és una avaluació inicial per poder recollir la reproducció d'estereotips de gènere que fa cada infant. L'activitat consisteix a pensar un titular per cada fotografia, així doncs redacten en total 3 titulars. (Vegeu annex 2, figura 22, 23 i 24). És una activitat individual per poder valorar a quin punt inicial es troba cadascú.
2a	Coneixes a la Valentina Tereshkova?	Aquesta activitat consisteix a presentar una científica, ja que la situació d'aprenentatge està relacionada amb el taller "Elles a la ciència". La presentació de la científica, Valentina Tereshkova, es fa a través d'una notícia lliure d'estereotips. Primer de tot, s'analitza de forma oral les parts que formen la notícia i es fa una lectura conjunta de la notícia. Seguidament, els infants poden llegir-la de forma individual per respondre unes preguntes amb relació al gènere. (Vegeu annex 2, figura 25). Finalment, es genera un debat.
3a	Quina fotografia és més antiga i més moderna?	Aquesta activitat consisteix a ordenar de forma cronològica diferents fotografies extretes de notícies publicades al llarg de la història a diferents diaris. L'objectiu és que ordenin les fotografies de forma correcta, és a dir, d'antiga a moderna. Ordenen les fotografies en grup utilitzant la lògica i observant-les detalladament. Seguidament, cada grup comparteix com ha ordenat les imatges i quin criteri ha seguit. Amb aquesta activitat els infants prenen consciència de la presència de l'home i la dona a diferents notícies al llarg de la història i quins canvis hi ha hagut respecte cada gènere. (Vegeu annex 2, figura 26).

4a	Quin titular posaries?	Aquesta activitat permet valorar si hi ha alguna millora respecte a l'activitat inicial i si han reduït la reproducció d'estereotips. El funcionament d'aquesta sessió és igual que la primera. Els infants observen tres imatges i pensen un titular per cadascuna. (Vegeu annex 2, figura 27, 28 i 29). És una activitat individual per poder comparar el progrés respecte a l'activitat inicial. Per tant, permet fer una avaluació intermèdia.
5a	Hi ha estereotips?	Aquesta activitat consisteix a analitzar diferents parts de diverses notícies per detectar els estereotips que hi ha. L'activitat és individual i permet als alumnes llegir titulars i fragments de notícies amb estereotips de gènere per potenciar la capacitat de detectar-los. (Vegeu annex 2, figura 30). Finalment, una vegada han analitzat els fragments, es fa una posada en comú perquè els infants comparteixin les seves opinions amb relació als titulars.
6a i 7a	Ara et toca a tu!	Durant aquestes dues sessions, els infants busquen informació sobre una científica treballada al taller "Elles a la ciència", analitzen la presència d'estereotips a les notícies sobre la científica escollida. Seguidament, escriuen de forma individual una notícia lliure d'estereotips de gènere sobre la seva científica.
8a	Quin titular posaries?	Aquesta darrera activitat permet valorar a quin punt final es troba cada infant i si la reproducció d'estereotips s'ha erradicat respecte a la sessió 1 i 4. El funcionament d'aquesta sessió és el mateix, ja que observen tres imatges i pensen un titular per cadascuna. (Vegeu annex 2, figura 31, 32 i 33). És una activitat individual per poder valorar la millora i respondre la pregunta investigable.

Figura 2: Les activitats per poder resoldre la pregunta investigable

9.2. ANNEX 2: MATERIAL PER LES ACTIVITATS

- **Activitat d'avaluació inicial:** Quin titular posaries?

Figura 22: Fotografia 1: Una persona apagant un foc

Nota: Imatge de la notícia “¿Puede un bombero perder su empleo si acude en horario laboral a combatir un incendio?”. 2018. Extreta del diari *Capital Humano*.

<https://capitalhumano.emol.com/11962/bombero-empleo/>

Figura 23: Fotografia 2: Festa de revelació del gènere d'un infant

Nota: Imatge de la notícia "¡Aquí está el bebé!": el boom de los 'baby shower', las fiestas de embarazadas que llegan a los 6.000 euros". Per Paco Pina, 2022. Extreta del diari *El Español*.

https://www.elspanol.com/reportajes/20220903/bebe-boom-shower-fiestas-embarazadas-llegan-euros/699930152_0.html

Figura 24: Fotografia 3: Personal de sanitat operant

Nota: Imatge de la notícia “El equipo médico que recibió a la embarazada herida de bala en el Clínico de Valencia: “La prioridad absoluta era salvar al bebé.” 2023. Extreta del diari *20 Minutos*. <https://www.20minutos.es/noticia/5102272/0/equipo-medico-embarazada-herida-bala-salvar-bebe-prioridad-clinico-valencia/>

- **Activitat 2:** Coneixes a Valentina Tereshkova?

Figura 25: Notícia lliure d'estereotips de gènere

NATIONAL GEOGRAPHIC

Valentina Tereshkova, la primera dona a l'espai

Gulomar Huguet Pané (Adaptació: Anna Bosch Figueras) 11 DE JUNY DE 2023

Foto: Ag. Fotostock

El 16 de juny del 1963, l'astronauta russa es va convertir en la primera dona a viatjar a l'espai. S'inaugurava així l'aventura femenina a l'espai.

Història del feminisme Carrera espacial Dones pioneres

Nascuda en una família humil i treballadora de postguerra, Tereshkova no va anar a l'escola fins als vuit anys, però va abandonar-la pocs anys més tard per treballar en una fàbrica tèxtil.

“Abans d'arribar als vint anys, va mostrar un gran interès pel paracaigudisme i es va unir a l'Aeroclub local”

NATIONAL GEOGRAPHIC

Dues circumstàncies durant la joventut marcarien la seva carrera. En primer lloc, abans d'arribar als vint anys, va mostrar interès pel paracaigudisme i es va unir a l'Aeroclub local. Als 22 ja havia fet el primer salt. D'altra banda, el 1961, quan tenia 24 anys, va començar a treballar com a secretària per un partit polític, al qual s'acabaria unint més tard.

El vol no va ser tranquil, ja que durant els tres primers dies de viatge va experimentar náusees, però no li van impedir escriure un diari per explicar tots els detalls. A més, s'havia produït un error en la programació de la trajectòria i ella ho va haver d'arreglar per aconseguir que la nau no s'allunyés de la Terra i pogués tornar.

L'EXITÓS PROGRAMA VOSTOK

Aquest mateix any, el seu partit polític va crear el programa Vostok. El primer èxit d'aquest programa va ser gràcies a Yuri Gagarin que es va convertir en la primera persona a sortir a l'espai. Després havien d'escollir un altre candidat per a un altre vol, buscaven una dona i Tereshkova va ser la persona seleccionada.

Foto de: Face/Book

“Valentina Tereshkova va obrir camí per les dones astronautes.”

D'aquesta manera, el 16 de juny de 1963 una nau anomenada Vostok 6 amb Valentina Tereshkova va ser llançada a l'espai.

Des del seu viatge, moltes altres dones han viatjat a l'espai exterior, però cap ho ha fet sola, com ella. I encara cap dona ha arribat a trepitjar la Lluna. No obstant això, la Nasa ha anunciat que el 2024 enviarà la primera dona a la lluna.

Nota: Notícia adaptada d'elaboració pròpia. “Valentina Tereshkova, la primera dona a l'espai.”

2023. Extreta del diari *National Geographic*

https://historia.nationalgeographic.com.es/a/valentina-tereshkova-la-primera-mujer-en-el-espacio_14398

- Preguntes comprensió lectora:
 1. Quin va ser el primer interès de Valentina Tereshkova?
 2. Durant el viatge va tenir problemes? Quins?
 3. Digues si les afirmacions són certes o falses:
 - a. Va anar a l'escola durant molts anys.
 - b. Va anar a l'espai el 1965.
 - c. Va ser la primera dona a viatjar sola a l'espai.
 - d. Diferents dones han anat a la lluna.
 4. Sabries dir el nom de la primera persona que ha anat a la lluna?
 5. Coneixies a la Valentina Tereshkova?
 6. Quin any anirà la primera dona a la lluna?

- **Activitat 3:** Quina fotografia és més antiga i més moderna?

Figura 26: Imatges escollides per ordenar-les cronològicament

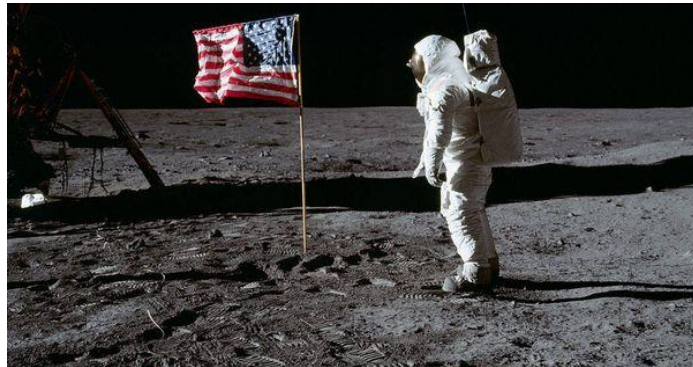

Nota: Pankhurst, detinguda per la policia en el Palau de Buckingham quant intentava presentar una petició de llei davant de Jorge V el 1914. (Imperial War Museums/imatge). Imatge de la notícia "Emmeline Pankhurst, la primera luchadora por la igualdad." 2020. Extreta del diari *La Vanguardia*. <https://www.lavanguardia.com/historiayvida/20200306/473909073043/pankhurst-sufragistas-voto-femenino-derechos-mujer-igualdad.html>

Nota: Albert Einstein pronunciando el seu discurs d'acceptació del Nobel per a l'Assemblea Nòrdica de Naturalistes a Göteborg, Suècia, 11 de juliol de 1923. Foto: Anders Wilhelm Karnell, Biblioteca de Göteborg. Domini públic via Wikimedia Commons. Imatge de la notícia “10 cosas que seguramente desconocías sobre Einstein”. 2022. Extreta de *OpenMind BBVA*.

<https://www.bbvaopenmind.com/ciencia/grandes-personajes/mas-alla-del-cientifico-cosas-que-no-sabias-sobre-einstein/>

Nota: Neil Armstrong arribant a la lluna, 1969. Imatge de la notícia “Fiebre por el legado de Neil Armstrong: siete millones de dólares en una subasta”. 2018. Extreta del diari *El Confidencial*.

https://www.elconfidencial.com/mundo/2018-11-05/fiebre-neil-armstrong-legado-subasta-millonaria_1640737/

Nota: Imatge de la notícia “Angela Merkel se convierte en la primera mujer que gobierna Alemania”. 2005. Extreta del diari *El País*.

https://elpais.com/internacional/2005/11/22/actualidad/1132614003_850215.html

Nota: Imatge de la notícia “Este es el nuevo Barça Femenino para 2017-18”. 2017. Extreta del diari *Besoccer*. <https://es.besoccer.com/noticia/este-es-el-nuevo-barca-femenino-para-2017-18>

Nota: Imatge de la notícia “Ada Hegerberg gana el primer Balón de Oro femenino de la historia”. Per Christophe Ena, 2018. Extreta del diari *Mundo Deportivo*.

<https://www.mundodeportivo.com/futbol/balon-oro/20181203/453323292163/ada-hegerberg-gana-el-balon-de-oro-femenino-de-la-historia.html>

Nota: Imatge de la notícia “La pandemia por COVID-19 golpeó las Américas en 2020”. 2020. Extreta de OPS, *Organización Panamericana de la Salud*. <https://www.paho.org/es/noticias/30-12-2020-pandemia-por-covid-19-golpeo-americas-2020>

Nota: El president de la Generalitat, Pere Aragonès, durant una sessió plenària en el Parlament de Catalunya. Foto d'arxiu. Imatge de la notícia “El Parlament vota este miércoles si designa senadoras a Marín y Pallarès en un clima postelectoral”. Per David Zorrakino, 2023. Extreta del diari *Europapress*. <https://www.europapress.es/catalunya/noticia-parlament-vota-miercoles-si-designa-senadoras-marin-pallares-clima-postelectoral-20230725185338.html>

- **Activitat d'avaluació intermèdia:** Quin titular posaries?

Figura 27: Fotografia 4: Una persona treballant en l'àmbit de la construcció

Nota: Imatge de la notícia “Video: Obrero vs Gym; ¿por qué levantar pesas no necesariamente da fuerza?”. Per Mauricio Alvarado, 2022. Extreta del diari *El Espectador*.

<https://www.elespectador.com/actualidad/video-obrero-vs-gym-por-que-levantar-pesas-no-necesariamente-da-fuerza/>

Figura 28: Fotografia 5: Un infant jugant amb una cuineta

Nota: Imatge de la notícia “Juegos de imitación inspirados en tareas de casa: 6 beneficios”. 2023. Extreta de *El Blog Infantil*. <https://www.elbloginfantil.com/juegos-de-imitacion-inspirados-en-tareas-de-casa-6-beneficios.html>

Figura 29: Personal de neteja

Nota: Imatge de la notícia “Los limpiadores de institutos reclaman el pago de sus salarios”. 2012. Extreta del diari *Diario de Sevilla*. https://www.diariodesevilla.es/sevilla/limpiadores-institutos-reclaman-pago-salarios_0_634436661.html

- **Activitat 5:** Hi ha estereotips?

Figura 30: Analitzar titulars mitjançant l'aplicació Google Forms

ESTEREOTIPS A LES NOTÍCIES

Respon les següents preguntes relacionades amb els estereotips de gènere a les notícies:

annabf2001@gmail.com [Cambiar de cuenta](#) [Borrador guardado](#)

No compartido

* Indica que la pregunta es obligatoria

Què són els estereotips de gènere? *

Creences socials

ANALITZEM NOTÍCIES

Si fos un porter destacarien el seu pes? I parlarien de complexos? *

Juegos Olímpicos Rio 2016 La portero de Angola que pesa 98 kilos y mide 170 centímetros

Teresa Almeida, una portera sin complejos

Si

No

Nota: Titular “Teresa Almeida, una portera sin complejos”. Per Gerard Riquelme 2016. Extret del diari *Marca*. <https://www.marca.com/juegos-olimpicos/2016/08/08/57a86eaa46163f14328b45ce.html>

Hi ha estereotips en aquesta notícia? *

Sí

No

Si hi ha algun estereotip, explica'l

Tu respuesta _____

Nota: Titular “No llores como una mujer lo que no supiste defender como un hombre”. Per Antonio Morera Vallejo, 2016. Extret del diari *El Correo de Andalucía*.

Quin estereotip hi ha en aquesta notícia? *

RÍO 2016 | HALTEROFILIA

Lydia Valentín, una Hércules con maquillaje

Tu respuesta _____

Nota: Titular “Lydia Valentín, una Hércules con maquillaje”. Per Laura Marta, 2016. Extret del diari *ABC Deportes*. https://www.abc.es/deportes/juegos-olimpicos/rio-2016/abci-lydia-valentin-hercules-maquillaje-201608122344_noticia.html

Hi ha estereotips en aquesta notícia? Justifica la resposta *

La culpa de que el hombre no se implique en las tareas del hogar ni en el cuidado de los hijos es de la mujer

abc.es

Nota: Titular “La culpa de que el hombre no se implique en las tareas del hogar ni en el cuidado de los hijos es de la mujer”. 2015. Extret del diari *ABC*. <https://www.meneame.net/m/NoMundoToday/culpa-hombre-no-implique-tareas-hogar-ni-cuidado-hijos-mujer>

Hi ha algun estereotip en aquesta notícia? *

 AS @diarioas

#Badminton 🌐 | Rivas, el hombre que convirtió en oro las rabinetas de Carolina [ver.as/zqsrn1](https://www.tercerainformacion.es/articulo/negocios-y-ocio/20/08/2016/el-diario-as-toca-fondo-en-el-tratamiento-machista-a-las-olimpicas-espanolas-rivas-el-hombre-que-convirtio-en-oro-las-rabinetas-de-carolina/) #ESP 🇪🇸 #Rio2016 🏆

Sí
 No

Si hi ha algun estereotip, explica'l

Tu respuesta

Nota: Titular “Rivas, el hombre que convirtió en oro las rabinetas de Carolina.” 2016. Extret del diari AS. <https://www.tercerainformacion.es/articulo/negocios-y-ocio/20/08/2016/el-diario-as-toca-fondo-en-el-tratamiento-machista-a-las-olimpicas-espanolas-rivas-el-hombre-que-convirtio-en-oro-las-rabinetas-de-carolina/>

En aquesta notícia, és important les seves professions? *

 Noticias Oaxaca Voz e Imagen
58 mins · 🌐

[...] Él era policía auxiliar, ella una ama de casa, la desesperación y la ira tras una discusión, llevó al uniformado a desenfundar su pistola y [...]

Tu respuesta

Nota: Fragment de notícia. s.d. Extret del diari *Notícies Oaxaca Voz e Imagen*.

En aquesta notícia hi ha algun estereotip? *

JOCOS OLÍMPICS

Corey Cogdell, dona del jugador de línia dels Bears Mitch Unrein, guanya el bronze a Rio

Per Tim Bannon
Chicago Tribune · Última actualització: 8 d'agost de 2016 a les 06:29

Sí
 No

Escriuríes el titular d'una altra forma? *

JOCOS OLÍMPICS

Corey Cogdell, dona del jugador de línia dels Bears Mitch Unrein, guanya el bronze a Rio

Per Tim Bannon
Chicago Tribune · Última actualització: 8 d'agost de 2016 a les 06:29

Nota: Titular “Corey Cogdell, dona del jugador de línia dels Bears Mitch Unrein, guanya el bronze a Rio”. Per Tim Bannon, 2016. Extret del diari *Chicago Tribune*. <https://www.chicagotribune.com/sports/olympics/ct-bears-mitch-unrein-wife-wins-bronze-olympics-20160807-story.html>

Nota: Titular “¿Pueden sobrevivir las astronautas sin maquillaje?”. 2015. Extreta del diari *El Mundo*. <https://www.elmundo.es/yodona/2015/11/02/56373d4222601d41728b45c5.html>

- **Activitat 6:** Quin titular posaries?

Figura 31: Astronauta a l'espai

Nota: Imatge de la notícia “Los astronautas: aquellos que experimentan lo contrario de mirar al espacio desde la Tierra”. 2023. Extreta del diari *Agencia Anadolu*.

<https://www.aa.com.tr/es/mundo/los-astronautas-aquellos-que-experimentan-lo-contrario-de-mirar-al-espacio-desde-la-tierra/2976072>

Figura 32: Infant a l'hospital

Nota: Imatge de la notícia “Coches eléctricos en Quirónsalud Marbella para sus pacientes de Pediatría”. 2022. Extreta del diari *El Español*.

https://www.elespanol.com/malaga/vivir/salud/20221222/quironsalud-marbella-regala-coches-electricos-pacientes-pediatria/727927629_0.html

Figura 33: Personal de l'aviació

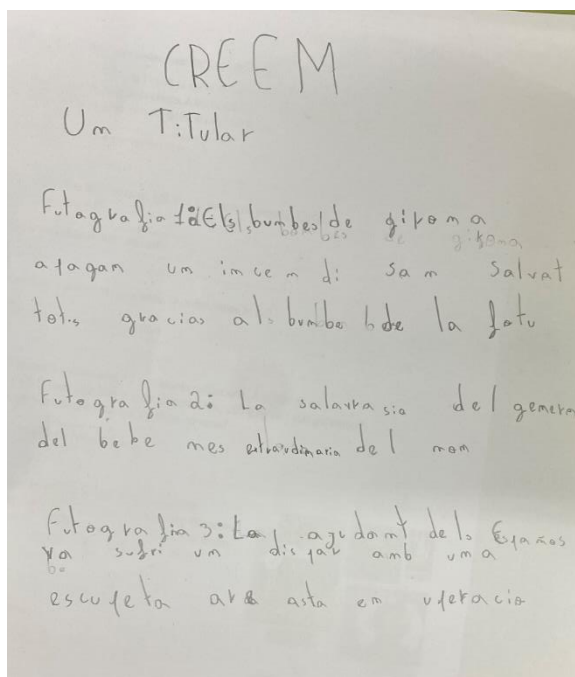
Nota: Imatge de la notícia “Multa de 30.000 euros a Vueling por obligar a las azafatas a ir en tacones y maquilladas”. 2023. Extreta del diari *Diario de Sevilla*.

<https://www.diariocritico.com/nacional/multa-30000-euros-vueling-obligar-azafatas-maquillaje-tacones>

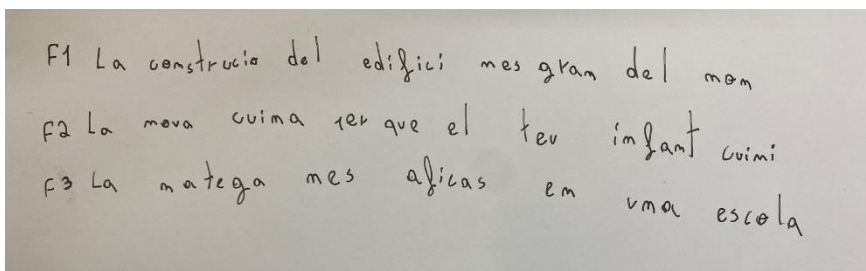
9.3. ANNEX 3: RESULTATS

A continuació, s'adjunten els titulars, redactats durant l'activitat d'avaluació inicial, intermèdia i final, de diferents infants. Cal destacar que els següents titulars no s'han utilitzat a l'apart 6 dels resultats, per tal d'oferir un major nombre d'exemples.

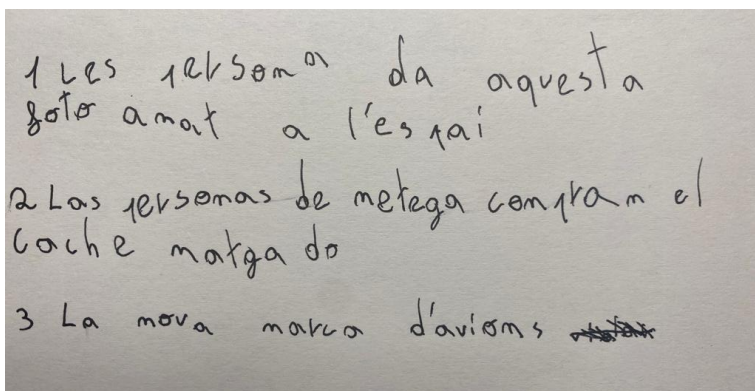
Figura 34: Infant que ha mostrat una millora a partir de l'activitat d'avaluació intermèdia.

Nota: Titulars de l'activitat d'avaluació inicial

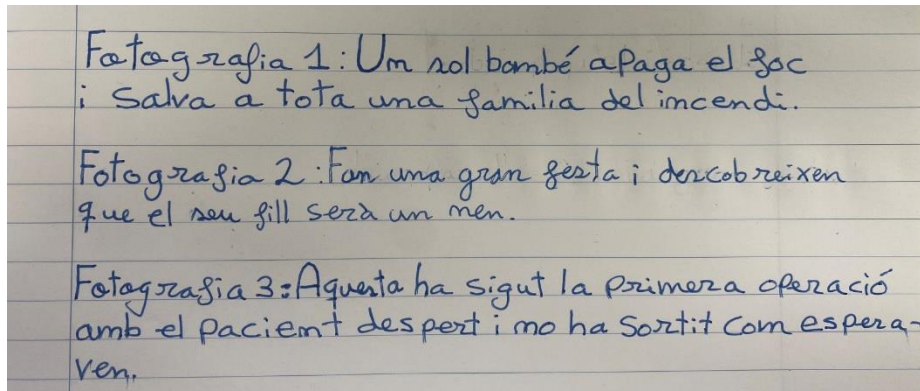

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

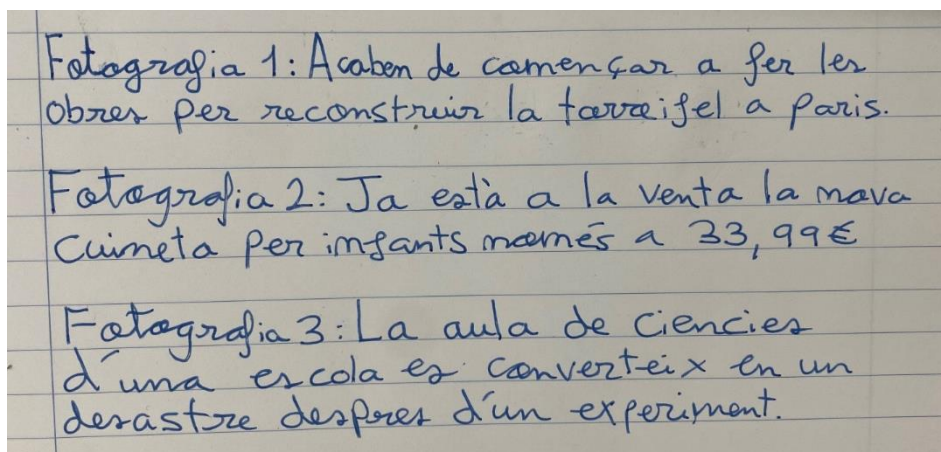

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

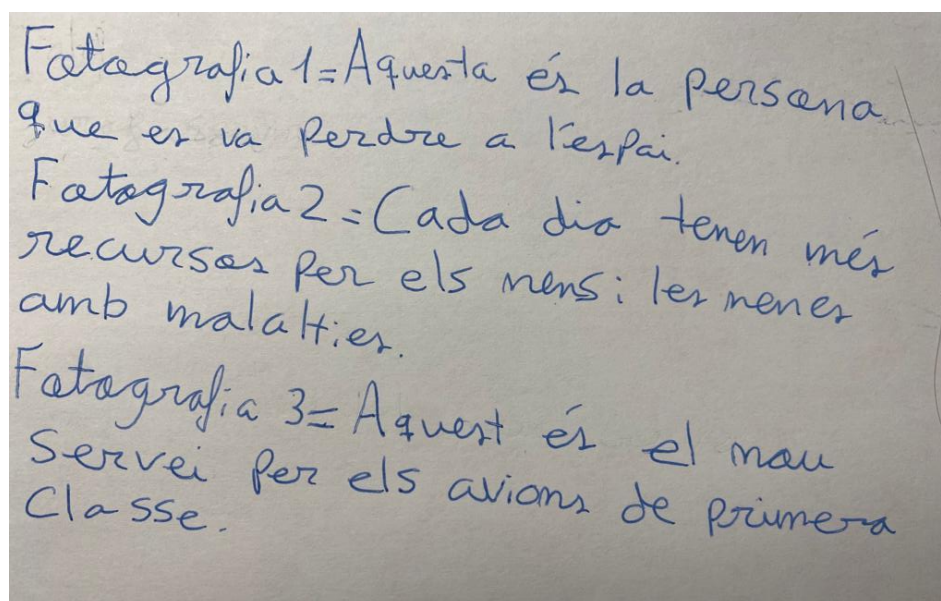
Figura 35: Infant que ha mostrat una millora a partir de l'activitat d'avaluació intermèdia.

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

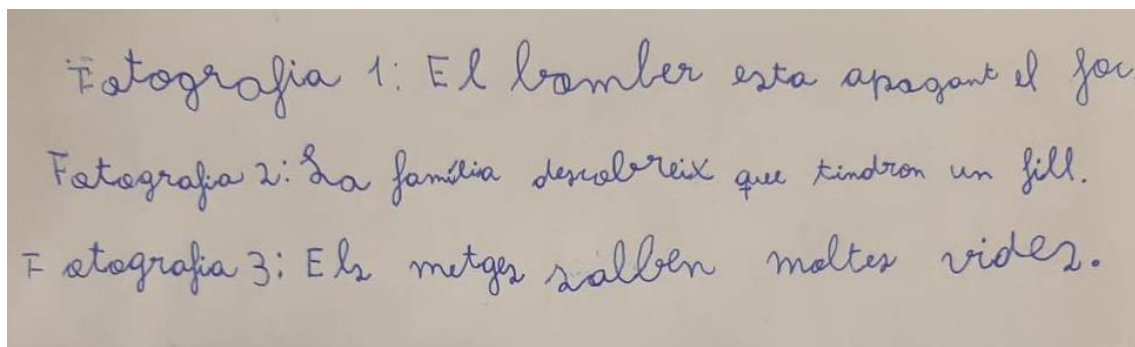

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

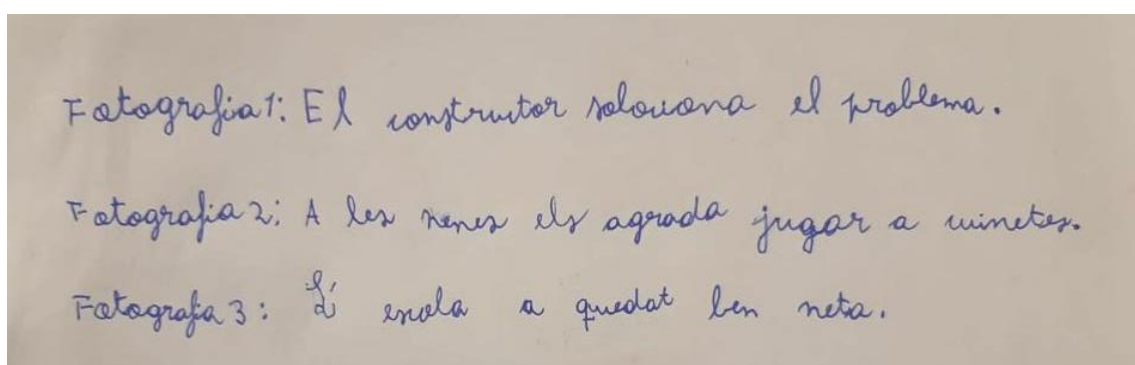
Nota: Titulars activitat d'avaluació final

Figura 36: Infant que ha evolucionat fins a erradicar els estereotips de gènere en la redacció dels seus titulars

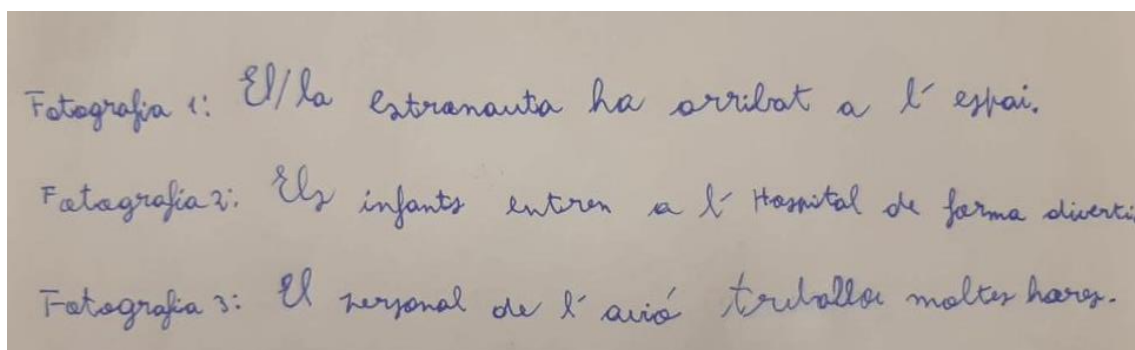
Fotografia 1: El bomber esta apagant el foc.
Fotografia 2: La familia desobereix que tindron un fill.
Fotografia 3: Els metges saben moltes vides.

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

Fotografia 1: El constructor soluciona el problema.
Fotografia 2: A les nenes els agrada jugar a minetes.
Fotografia 3: Li enola a quedat ben neta.

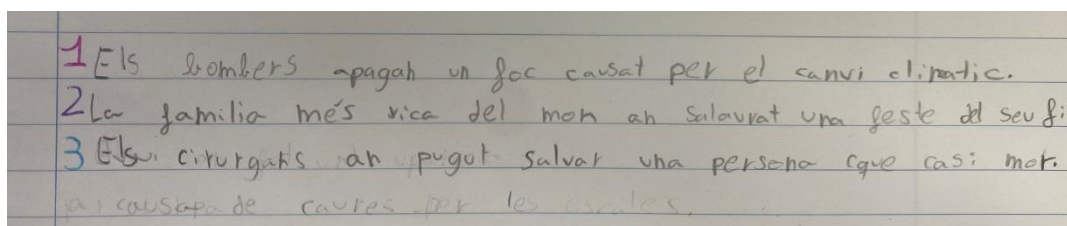
Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

Fotografia 1: El/la estronauta ha arribat a l'espai.
Fotografia 2: Els infants entren a l'Hospital de forma divertida.
Fotografia 3: El personal de l'avió treballa moltes hores.

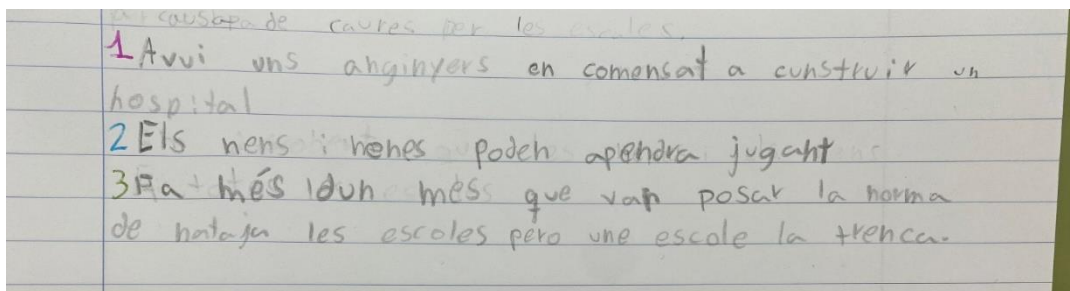
Nota: Titulars activitat d'avaluació final

Figura 37: Infant que ha evolucionat fins a erradicar els estereotips de gènere en la redacció dels seus titulars

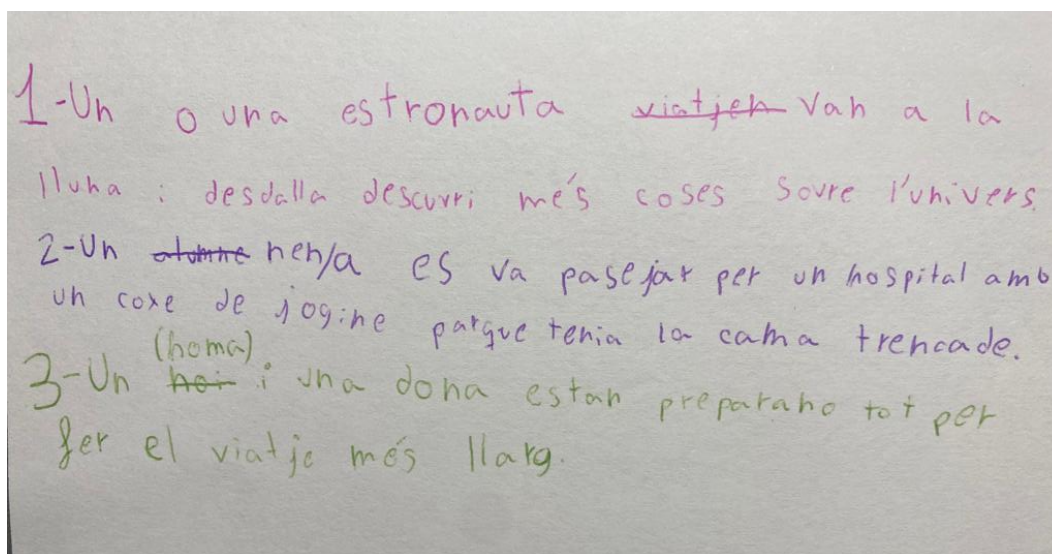

1	Els bombers apagan un foc causat per el canvi climatic.
2	La familia més rica del món an salvat una gese del seu fill.
3	Els cirurgats an pugut salvar una persona que casi morí a causa de caures per les escales.

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

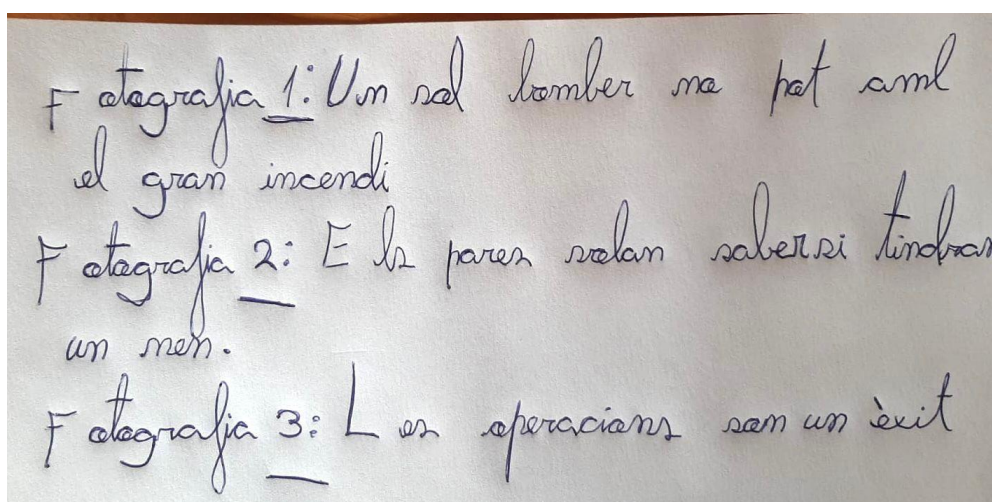

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

Figura 38: Infant que ha evolucionat fins a erradicar els estereotips de gènere en la redacció dels seus titulars

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

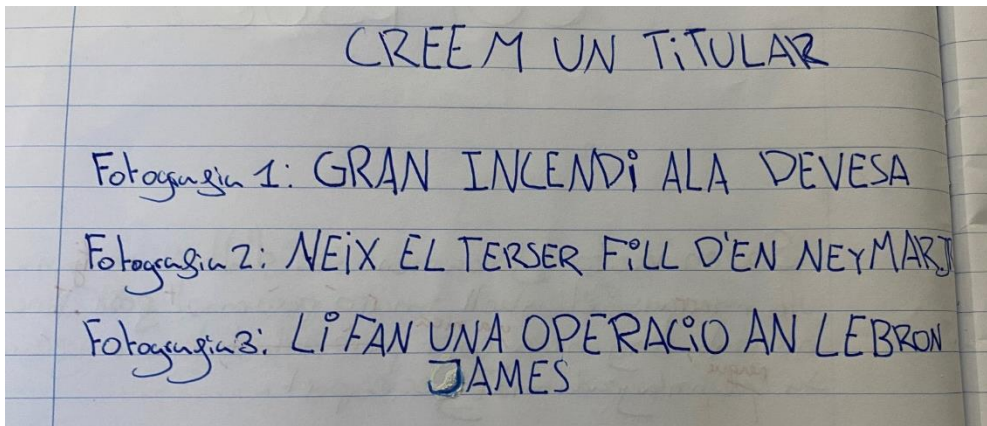
Fotografia 1: El constructor treballa moltes hores.
Fotografia 2: Els ~~menys~~ menys i les menes és D irardexiam jugant a cuineter.
Fotografia 3: Els netejadors i netejadores han deixat la escola impecable.

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

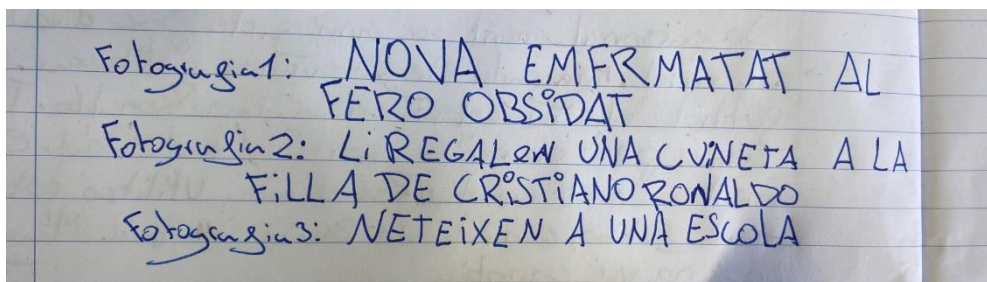
Fotografia 1: La meu ha arribat a la lluna.
Fotografia 2: Els infants tenen joguines a l'hospital.
Fotografia 3: Els i les ~~netejadors~~ assistents de net podran gaudir de més vacances.

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

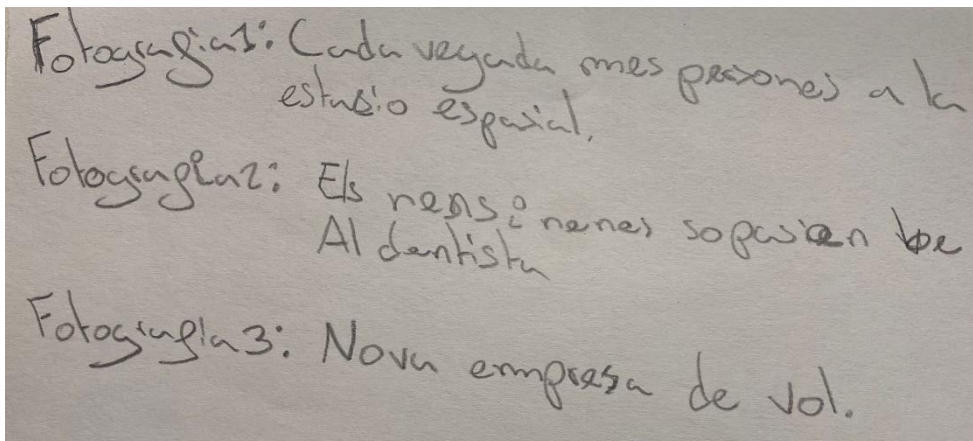
Figura 39: Infant que redacta diferents titulars utilitzant referents masculins. A l'activitat d'avaluació final ha mostrat una millora amb relació als estereotips de gènere.

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

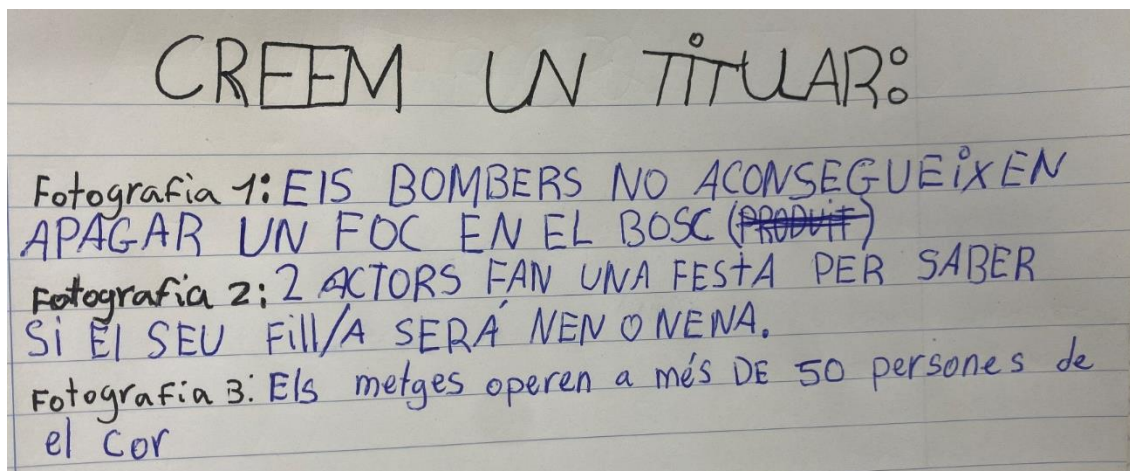

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

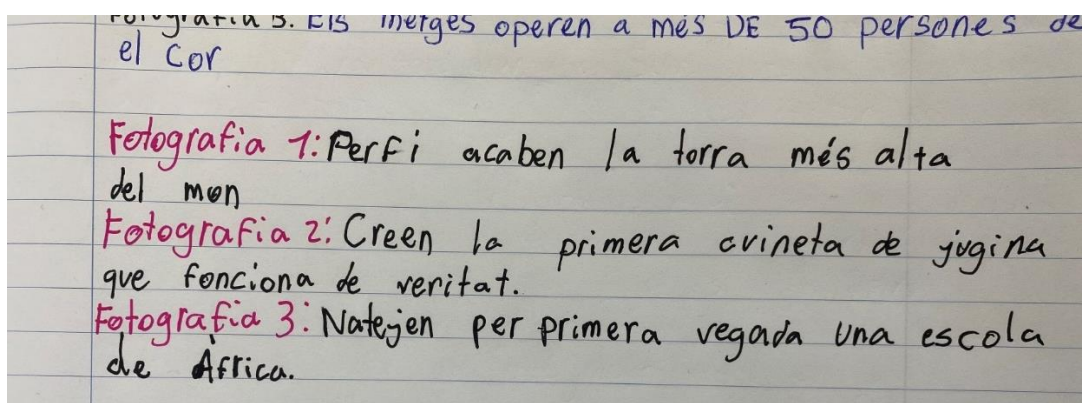

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

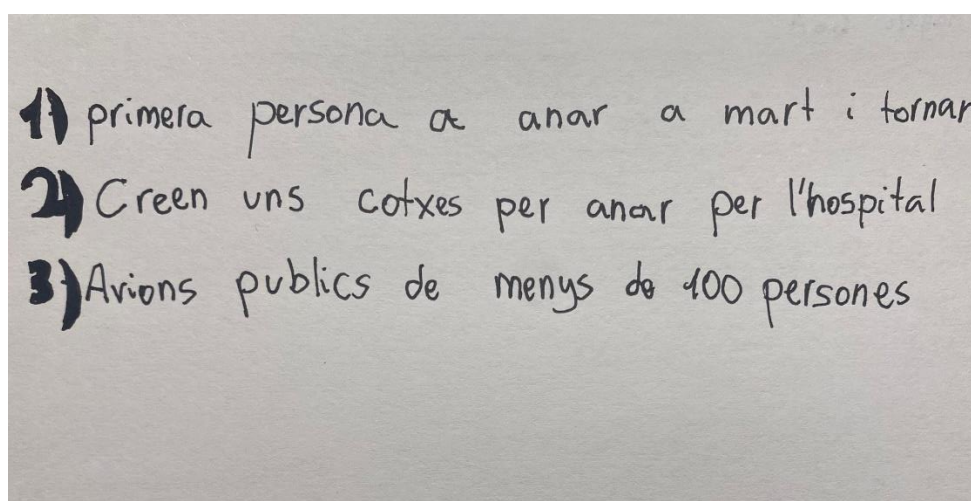
Figura 41: Infant que ha evolucionat fins a erradicar els estereotips de gènere en la redacció dels seus titulars

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

Figura 40: Infant que ha reproduït estereotips al llarg de les diferents activitats d'avaluació

Dilluns 6 de novembre de 2023

CREEM UN TITULAR:

Fotografia 1: Hi ha un incendi i els bombers treuen el foc.

Fotografia 2: Una parella s'ha casat i ara la noia està embarassada.

Fotografia 3: Uns metges anaven a veure una persona.

Nota: Titulars activitat d'avaluació inicial

Fotografia 1: Un senyor esquadrat i la ajuda.

Fotografia 2: Es crema una escuma.

Fotografia 3: Un nen amb bombes i la limpia dona a limpia.

Nota: Titulars activitat d'avaluació intermèdia

1- Un senyor s'ha va a la lloma i va morir.

2- Un nen te cancer i li vegelem un cotxe de jogina.

3- Sa Perdat el vol per que hi ha un incendi sota del avio.

Nota: Titulars activitat d'avaluació final

9.4. ANNEX 4: SITUACIÓ D'APRENTATGE (PRÀCTICUM 2)

Situació d'aprenentatge¹

Títol	CIENTÍFIQUES QUE HAN FET HISTÒRIA
Curs (nivell educatiu)	6è de primària
Àrea / Matèria ² / Àmbit ³	Competències transversals: Competència digital/ Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural / Llengua Catalana i Literatura

¹ Les situacions d'aprenentatge són els escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, i a la qual cal donar resposta o sobre la qual s'ha d'intervenir. És en la seva resolució que l'alumnat assoleix les competències. [Annex 5. Aprenentatge basat en situacions](#). Són propostes pedagògiques orientades al desenvolupament de les competències.

² A l'educació primària fem referència a les àrees i a l'educació secundària obligatòria i el batxillerat a les matèries.

³ Agrupació d'àrees o matèries que s'imparteixen de manera integrada.

DESCRIPCIÓ (context + repte)

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?⁴ Quin repte planteja?⁵

CONTEXT:

Prèviament a aquesta situació d'aprenentatge, anem d'excursió al CosmoCaixa. Durant aquesta sortida, fem un taller, anomenat "Elles a la ciència", el qual tracta sobre 30 dones que han fet aportacions rellevants en el món de la ciència. A través del text periodístic, la notícia, descobrim noves científiques i investiguem de forma més detallada les científiques treballades a la sortida. A més, fem un recull de les científiques situant-les en un eix cronològic per tal d'analitzar de forma crítica l'evolució i participació de les dones al llarg de la història a l'àmbit de la ciència.

D'aquesta manera, fem un treball posterior a la sortida i creem una situació d'aprenentatge la qual els infants han d'establir connexions amb els aspectes explicats al taller. A més, descobrim amb detall figures femenines relacionades amb la ciència.

En definitiva, amb aquesta situació d'aprenentatge podem ordenar cronològicament i desenvolupar l'esperit crític amb relació a la dona al llarg de la història i la importància que ha rebut.

REPTE : Descobrim la rellevància de les dones en el món de la ciència i les seves aportacions al llarg de la història.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques següents:

⁴ Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

⁵ Un repte és un desafiament que sorgeix d'una pregunta, un problema, un cas, una polèmica, una recerca, un encàrrec, un projecte, un servei..., situat en un context. Resoldre'l implica mobilitzar sabers i connectar accions a partir dels quals es desenvolupen capacitats personals.

Competències específiques	Àrea o matèria
Competència específica 1. Fer cerques guiades a Internet i usar estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades, etc.) amb una actitud crítica sobre els continguts que s'obtenen.	Competències transversals: Competència digital
Competència específica 3. Participar en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals que permetin construir nou coneixement, comunicar-se, treballar col·laborativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura i amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.	Competències transversals: Competència digital
Competència específica 1. Seleccionar i utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient per tal de buscar informació, comunicar-se i treballar col·laborativament i en xarxa i per crear continguts segons les necessitats digitals del context.	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
Competència específica 7. Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
Competència específica 8. Reconèixer, valorar i defensar la diversitat i la igualtat de gènere reflexionant sobre qüestions ètiques i mostrant empatia i respecte, per tal de construir una societat diversa i equitativa i contribuir al benestar individual i col·lectiu i a la consecució dels valors dels drets humans.	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
Competència específica 3. Produir textos orals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments, emocions i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.	Llengua Catalana i Literatura
Competència específica 4. Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament	Llengua Catalana i Literatura

autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.	
Competència específica 5. Produir textos escrits i multimodals, amb adequació, coherència i cohesió, i aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.	Llengua Catalana i Literatura
Competència específica 6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diverses fonts, de forma planificada i de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat, reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació i adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual, per transformar aquesta informació en coneixement i comunicar-la de manera creativa.	Llengua Catalana i Literatura
Competència específica 10. Utilitzar un llenguatge no discriminatori, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge, i posar al servei de la convivència democràtica la igualtat de drets de totes les persones, per empoderar-les i aconseguir així la igualtat real dins i fora de l'escola.	Llengua Catalana i Literatura

TRACTAMENT DE LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS⁶

<p>Competència ciutadana</p> <p>CC1. Entén els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.</p> <p>Competència emprenedora</p> <p>CE3. Crear idees i solucions originals, planificant tasques, cooperant amb altres i en equip, valorant el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme</p>
--

⁶ Les competències transversals són: competència ciutadana; competència emprenedora; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; i competència digital.

una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CPSAA 3. Reconèixer i respectar les emocions i experiències dels altres, participa activament en el treball en grup, assumir les responsabilitats individuals assignades i utilitzar estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.

CPSAA 4. Reconèixer el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adoptar postures crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.

CPSAA 5. Planificar objectius a curt termini, utilitzar estratègies d'aprenentatge autoregulat i participar en processos d'auto- i coavaluació, reconeixent les seves limitacions i sabent buscar ajuda en el procés de construcció de coneixement.

Competència digital

CD1. Fer cerques guiades a Internet i usar estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades, etc.) amb una actitud crítica sobre els continguts que obté.

CD3. Participar en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals que li permetin construir nou coneixement, comunicar-se, treballar col·laborativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura i amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.

OBJECTIUS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ

<p>Objectius d'aprenentatge⁵ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT</p>	<p>Criteris d'avaluació⁶ Com sabem que ho ha après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT</p>
--	---

<p>1. Explorar la figura femenina dins l'àmbit de la ciència al llarg de la història de la humanitat per reconèixer les seves contribucions.</p>	<p>1. Cercar i recopilar infamació vàlida en diferents pàgines web sobre les diferents científiques exposades en el taller: "Elles a la ciència".</p> <p>2. Comunicar la informació a través d'un discurs clar, entenedor, respectuós i evitar expressions sexistes.</p>
<p>2. Extreure informació de forma crítica utilitzant diferents fonts d'internet per a seleccionar-la seguint uns criteris vàlids per tal de crear un text estructurat i informatiu.</p>	<p>3. Comprendre textos complexos per tal d'identificar-ne la informació més destacada amb l'objectiu de seleccionar les idees claus per compartir-la amb els companys.</p> <p>4. Expressar de forma oral, coherent i adequada la informació necessària i rellevant extreta durant el procés de recerca.</p>
<p>3. Utilitzar el llenguatge inclusiu, no sexista i, per tant, no discriminatori per tal que els infants es comuniquin de forma respectuosa tant en l'expressió escrita com en l'expressió oral.</p>	<p>5. Reconèixer les expressions i paraules que fomenten els estereotips de gènere i les discriminacions.</p> <p>6. Reflexionar sobre la reproducció del llenguatge discriminatori i la seva gran influència a l'hora de construir una societat basada en la igualtat entre els diferents gèneres.</p> <p>7. Fer ús d'un llenguatge inclusiu en les seves activitats escrites i orals.</p>
<p>4. Crear un text periodístic sobre el paper de les dones a la ciència utilitzar un llenguatge no sexista amb l'objectiu que la figura femenina es vegi empoderada per fomentar la igualtat de gènere.</p>	<p>8. Redactar un text periodístic sobre la informació rellevant sobre la científica escollida.</p> <p>9. Utilitzar un lèxic ric que compleixi els models establerts per obtenir un resultat amb perspectiva de gènere i respecte per la figura femenina.</p>

SABERS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

Saber	Àrea
La llengua i els seus parlants: Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.	Llengua Catalana i Literatura
Comunicació oral: Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals, amb acompanyament, en contextos d'aprenentatge per dotar textos senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.	Llengua Catalana i Literatura
Expressió escrita: Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals de tipus diversos, amb diferents propòsits comunicatius de forma autònoma.	Llengua Catalana i Literatura
Expressió escrita: Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport	Llengua Catalana i Literatura
Cultura científica: Reconeixement de la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i les matemàtiques com a activitats humanes, les professions relacionades amb aquests camps de coneixement en l'actualitat des d'una perspectiva de gènere.	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
Tecnologia i digitalització: Aplicació d'estratègies avançades per a la planificació i la cerca d'informació (processos de millora de cerca, operadors lògics...) fent valoració, discriminació, selecció i organització de les informacions més segures, eficients i respectuoses amb la propietat intel·lectual.	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
Societats i territoris: Identificació dels rols i els estereotips relacionats amb el gènere en diferents contextos com la publicitat, pel·lícules, etc., i fer actuacions per eliminar conductes sexistes i tendir a la igualtat de gènere	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENENTATGE

Quines són les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar? Quins tipus d'agrupament realitzarem? Quins són els principals materials

que necessitem? Etc.

Per dur a terme aquesta situació d'aprenentatge tindrem presents diferents aspectes exposats a continuació:

Estratègies metodològiques: Per tal de desenvolupar la present situació d'aprenentatge utilitzem una eina d'avaluació formadora, ja que una de les activitats és avaluada a partir d'una graella d'autoavaluació. Per altra banda, el docent avalua les connexions que estableixen amb la sortida al CosmoCaixa i les seves habilitats per trobar informació a diferents pàgines webs.

Per dur a terme les diferents activitats que conformen la situació d'aprenentatge, utilitzem la metodologia de treball per projectes, ja que és un petit projecte per tal de descobrir diferents científiques i posar en pràctica el treball cooperatiu. A més, és molt important saber situar-les a la història per tal d'analitzar de forma crítica el paper de la dona i fer una recerca fiable per poder enriquir els seus coneixements seguint el mètode de la indagació.

Agrupament: Les diferents activitats són individuals per tal de desenvolupar les habilitats necessàries de recerca i selecció d'informació.

Materials: Els materials necessaris per a aquesta situació d'aprenentatge són: ordinadors, model de la notícia, eix cronològic i graella d'autoavaluació.

ACTIVITATS D'APRENTATGE I D'AVALUACIÓ

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats inicials <i>Què en sabem?</i>	<p>- Què recordem del taller "Elles a la ciència?"</p> <p>Comencem la sessió fent un repàs sobre els aspectes que recorden del taller "Elles a la ciència". Aquesta activitat es fa oralment i a la pissarra anotem els elements més rellevants. Durant aquesta activitat, els infants poden compartir aquells aspectes que recorden, que els ha sorprès més, que els ha cridat l'atenció... Tenen llibertat per compartir els aspectes que creguin oportuns sobre la sortida al Cosmocaixa.</p>	<p>10 minuts SESSIÓ 1</p>

	<p>- Quines parts té la notícia? Aquesta activitat permet als infants recordar les parts i l'estructura d'una notícia. Mitjançant una adaptació (vegeu annex 3) de la notícia Valentina Tereshkova, la primera mujer en el espacio, esmentem i marquem les diferents parts que formen una notícia. Aquestes parts les escrivim a la pissarra per tal que les marquin a la notícia impresa que se'ls ha repartit. Així doncs, poden consultar-les sempre que sigui necessari.</p>	<p>10 minuts SESSIÓ 1</p>
<p>Activitats de desenvolupament <i>Aprenem nous sabers</i></p>	<p>- Coneixes a la Valentina Tereshkova? A través d'aquesta activitat, els infants coneixen en profunditat aspectes relacionats amb la Valentina Tereshkova. En principi aquesta científica la desconeixen, ja que no es treballa en el taller anomenat "Elles a la ciència". Descubrim aspectes rellevants d'aquesta dona mitjançant una primera lectura conjunta de l'adaptació de la notícia. Seguidament, els infants llegeixen de forma individual la notícia per tal de contestar diferents preguntes sobre la informació que aporta la notícia. (Vegeu annex 4)</p>	<p>35 minuts SESSIÓ 1</p>
	<p>- Informa't sobre una científica Aquesta activitat, consisteix a triar una de les científiques treballades en el taller "Elles a la ciència" i buscar informació sobre la dona escollida a diferents fonts fiables d'internet. (Vegeu annex 5)</p>	<p>35 minuts SESSIÓ 2</p>
	<p>- Recull la informació Aquesta activitat és una complementació de l'anterior, és a dir, consisteix a anotar tota aquella informació rellevant que recullen durant la recerca sobre la científica escollida.</p>	<p>35 minuts SESSIÓ 2</p>
<p>Activitats d'estructuració <i>Què hem après?</i></p>	<p>- Compartim les científiques Aquesta activitat consisteix a compartir aquella informació rellevant que han anotat durant la sessió anterior. Cadascú, en una cartolina escriu el nom de la seva científica i els fet més importants de la seva carrera professional. Cada infant comparteix aquells aspectes interessants que ha trobat durant el procés de recerca sobre la seva científica. Així doncs, els alumnes complementen els seus coneixements sobre les científiques del taller.</p>	<p>25 minuts SESSIÓ 3</p>
	<p>- Les col·loquem al llarg de la història Aquesta activitat serveix per estructurar el seu coneixement, fem un repàs de les diferents etapes de la</p>	<p>50 minuts SESSIÓ 3</p>

	<p>història i dibuixem un eix cronològic en un paper de mural. Seguidament, a mesura que compartim la informació sobre les diferents científiques, col·loquem la cartolina a l'eix per ordre cronològic en l'etapa històrica la qual forma part. L'eix cronològic el complementem amb la informació rellevant per tal d'obtenir un mural que resumeix les científiques treballades.</p>	
	<p>- Resol el repte L'activitat consisteix a resoldre el repte plantejat amb l'aplicació genially. (Vegeu repte) El repte permet als infants recopilar i estructurar la informació amb relació a les científiques dels companys. Aquesta activitat serveix d'avaluació sobre els aspectes que han compartit els companys, ja que si arriben al final, significa que han respost amb èxit les preguntes i, per tant, han comprès la informació treballada. És una activitat individual que es fa amb els seus ordinadors.</p>	<p>30 minuts SESSIÓ 4</p>
<p>Activitats d'aplicació <i>Apliquem el que hem après</i></p>	<p>- Ara et toca a tu! Per acabar aquesta situació d'aprenentatge, els infants escriuen una notícia, de forma individual, sobre la científica que han escollit. A més, utilitzen la plantilla de centre. (Vegeu annex 6) Per escriure-la, poden utilitzar la informació recollida a la llibreta. Poden fer un esbós per estructurar les idees i introduir les parts que ha de tenir una notícia. Aquesta notícia l'entreguen juntament amb una graella d'autoavaluació (vegeu annex 7). Aquesta graella és utilitzada en totes les redaccions dels alumnes del centre Pla de Girona. La graella permet als infants avaluar la seva redacció i reflexionar sobre els aspectes positius del seu escrit i dels aspectes a millorar.</p>	<p>60 minuts SESSIÓ 5</p>

BREU DESCRIPCIÓ DE COM S'ABORDEN [ELS VECTORS](#)⁷ EN AQUESTA SITUACIÓ D'APRENTATGE

⁷ 1. Aprenentatges competencials. 2. Perspectiva de gènere. 3. Universalitat del currículum. 4. Qualitat de l'educació de les llengües. 5. Benestar emocional. 6. Ciutadania democràtica i consciència global.

1. Aprenentatge competencial. Aquest vector s'aborda mitjançant el context escolar, és a dir, proposem una situació d'aprenentatge que està basada en una realitat propera. Així doncs, les propostes parteixen de la sortida al CosmoCaixa i queda emmarcada amb les activitats posteriors les quals conformen aquesta situació d'aprenentatge. Els aprenentatges tenen sentit i són necessaris per conèixer i viure en societat.

2. Perspectiva de gènere. Aquest vector es treballa clarament, ja que es dona visibilitat a una gran veritat de dones que han aportat molts avenços a l'àrea científica. A més, es persegueix l'ODS 5 (obtenir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i les nenes) de manera específica.

3. Universalitat del currículum. Aquest vector es treballa perquè es té en compte les accions i els discursos que s'executen per tal d'evitar la reproducció d'estereotips i prejudicis per garantir comunicacions respectuoses entre iguals i entre alumnes i mestres. També es té en compte la capacitat de presa de decisions dels infants i el seu esperit crític envers la fiabilitat de les fonts d'informació.

4. Qualitat de l'educació de les llengües. Aquest vector s'aborda des de diferents aspectes curriculars, és a dir, es tracta la qualitat d'educació de les llengües, mitjançant l'expressió escrita, la comunicació oral i la comprensió lectora. El tractament de les llengües es tracta des d'una perspectiva de respecte per tal d'evitar expressions discriminatòries.

5. Benestar emocional. Per tal d'aconseguir el benestar emocional dels infants, es fan servir estratègies comunicatives no discriminatòries que fomenten la inclusió dins l'activitat i el grup classe. Cada infant té la llibertat per compartir les seves opinions, pensaments i emocions amb els companys i companyes.

6. Ciutadania democràtica i consciència global. Aquest vector es treballa mitjançant la gestió de l'aula, ja que es vetlla perquè tots els infants participin activament al llarg d'aquesta situació d'aprenentatge. A més, pretenem conscienciar als infants del paper de la dona al món de la ciència.

MESURES I SUPORTS **UNIVERSALS**⁸

Personalització de l'aprenentatge:

Aquesta situació d'aprenentatge està plantejada per dur-se a terme amb codocència, ja que la gran majoria de franges horàries són organitzades perquè infants puguin ser atesos per les dues tutores de 6è. Així doncs, una mestra pot atendre el grup classe i una altra atén aquells infants que necessiten un acompanyament individualitzat. D'aquesta manera, aquests infants poden participar activament com els seus companys. Algunes de les activitats plantejades són en parelles per tal de poder aprendre de forma conjunta i ajudar-se entre els companys. Així doncs, aprenen de forma cooperativa.

MESURES I SUPORTS **ADDITIONALS**⁹ O **INTENSIVS**¹⁰

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu
Nouvingut	La mesura addicional consisteix en traduir els diferents anunciats i textos en la seva L1, en aquest cas, el castellà.
Dislèxia	La lletra utilitzada en els textos de les activitats de la situació d'aprenentatge és la font Verdana a número 14 de mida.
Estrabisme greu	La lletra utilitzada en els textos de les activitats de la situació d'aprenentatge és la font Verdana a número 14 de mida.
NESE	La codocència permet ajudar i atendre els infants de forma personalitzada.

⁸ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tot l'alumnat. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als alumnes i als docents estratègies per minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació que es troben a l'entorn, i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

⁹ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

¹⁰ Les mesures i els suports intensius són específics per als i les alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.

9.5. REFERÈNCIES

¿Puede un bombero perder su empleo si acude en horario laboral a combatir un incendio? (2018, 29 de juny). *Capital Humano*. <https://capitalhumano.emol.com/11962/bombero-empleo/>

Ada Hegerberg gana el primer Balón de Oro femenino de la historia. (2018). *Mundo Deportivo*. <https://www.mundodeportivo.com/futbol/balon-oro/20181203/453323292163/ada-hegerberg-gana-el-balon-de-oro-femenino-de-la-historia.html>

Alcutén, J. (2023, 19 de febrer). El equipo médico que recibió a la embarazada herida de bala en el Clínico de Valencia: "La prioridad absoluta era salvar al bebé". *20 Minutos*. <https://www.20minutos.es/noticia/5102272/0/equipo-medico-embarazada-herida-bala-salvar-bebe-prioridad-clinico-valencia/>

Altun, T. i Ihsan Cam, A. (2023, 25 d'agost). Los astronautas: aquellos que experimentan lo contrario de mirar al espacio desde la Tierra". *Agencia Anadolu*. <https://www.aa.com.tr/es/mundo/los-astronautas-aquellos-que-experimentan-lo-contrario-de-mirar-al-espacio-desde-la-tierra/2976072>

Álvarez, R. (2020, 6 de març). Emmeline Pankhurst, la primera luchadora por la igualdad. *La Vanguardia*. <https://www.lavanguardia.com/historiayvida/20200306/473909073043/pankhurst-sufragistas-voto-femenino-derechos-mujer-igualdad.html>

Angela Merkel se convierte en la primera mujer que gobierna Alemania. (2005, 22 de noviembre). *El País*. https://elpais.com/internacional/2005/11/22/actualidad/1132614003_850215.html

Bannon, T. (2016, 8 d'agost). Corey Cogdell, dona del jugador de línia dels Bears Mitch Unrein, guanya el bronze a Rio". *Chicago Tribune*. <https://www.chicagotribune.com/sports/olympics/ct-bears-mitch-unrein-wife-wins-bronze-olympics-20160807-story.html>

Coches eléctricos en Quirónsalud Marbella para sus pacientes de Pediatría. (2022, 22 de diciembre). *El Español*. https://www.elespanol.com/malaga/vivir/salud/20221222/quironsalud-marbella-regala-coches-electricos-pacientes-pediatria/727927629_0.html

El Parlament vota este miércoles si designa senadoras a Marín y Pallarès en un clima postelectoral. (2023, 25 de julio). *Europapress*. <https://www.europapress.es/catalunya/noticia-parlament-vota-miercoles-si-designa-senadoras-marin-pallares-clima-postelectoral-20230725185338.html>

Este es el nuevo Barça Femenino para 2017-18. 2017. (2017). *Besoccer*. <https://es.besoccer.com/noticia/este-es-el-nuevo-barca-femenino-para-2017-18>

Fiebre por el legado de Neil Armstrong: siete millones de dólares en una subasta. (2018, 5 de noviembre). *El Confidencial*. https://www.elconfidencial.com/mundo/2018-11-05/fiebre-neil-armstrong-legado-subasta-millonaria_1640737/

Huguet, G. (2023, 11 de juny). Valentina Tereshkova, la primera dona a l'espai. *National Geographic*. https://historia.nationalgeographic.com.es/a/valentina-tereshkova-la-primera-mujer-en-el-espacio_14398

La pandemia por COVID-19 golpeó las Américas en 2020. (2020, 30 de diciembre). OPS, *Organización Panamericana de la Salud*. <https://www.paho.org/es/noticias/30-12-2020-pandemia-por-covid-19-golpeo-americas-2020>

Lara, C. (2022, 3 de setembre). "¡Aquí está el bebé!": el boom de los 'baby shower', las fiestas de embarazadas que llegan a los 6.000 euros. *El Español*. https://www.elespanol.com/reportajes/20220903/bebe-boom-shower-fiestas-embarazadas-llegan-euros/699930152_0.html

Los limpiadores de institutos reclaman el pago de sus salarios. (2012, 16 d'octubre). *Diario de Sevilla*. https://www.diariodesevilla.es/sevilla/limpiadores-institutos-reclaman-pago-salarios_0_634436661.html

Marta, L. (2016, 12 d'agost). Lydia Valentín, una Hércules con maquillaje. *ABC Deportes*. https://www.abc.es/deportes/juegos-olimpicos/rio-2016/abci-lydia-valentin-hercules-maquillaje-201608122344_noticia.html

Morera, A. (2016). No llores como una mujer lo que no supiste defender como un hombre *El Correo de Andalucía*.

Multa de 30.000 euros a Vueling por obligar a las azafatas a ir en tacones y maquilladas. (2023, 23 de març). *Diario de Sevilla*. <https://www.diariocritico.com/nacional/multa-30000-euros-vueling-obligar-azafatas-maquillaje-tacones>

Nicuesa, N. (2023, 7 de maig). Juegos de imitación inspirados en tareas de casa: 6 beneficios. *El Blog Infantil*. <https://www.elbloginfantil.com/juegos-de-imitacion-inspirados-en-tareas-de-casa-6-beneficios.html>

Pérez – Barco M. J. (2015). La culpa de que el hombre no se implique en las tareas del hogar ni en el cuidado de los hijos es de la mujer. *ABC*. <https://www.meneame.net/m/NoMundoToday/culpa-hombre-no-implique-tareas-hogar-ni-cuidado-hijos-mujer>

¿Pueden sobrevivir las astronautas sin maquillaje?”. (2015, 2 de novembre). *El Mundo*. <https://www.elmundo.es/yodona/2015/11/02/56373d4222601d41728b45c5.html>

Riquelme, G. (2016, 8 d'agost). Teresa Almeida, una portera sin complejos. *Marca*. <https://www.marca.com/juegos-olimpicos/2016/08/08/57a86eaa46163f14328b45ce.html>

Rivas, el hombre que convirtió en oro las rabietes de Carolina. (2016). *AS*. <https://www.tercerainformacion.es/articulo/negocios-y->

[ocio/20/08/2016/el-diario-as-toca-fondo-en-el-tratamiento-machista-a-las-olimpicas-espanolas-rivas-el-hombre-que-convirtio-en-oro-las-rabietas-de-carolina/](https://www.eldiario.es/ocio/20/08/2016/el-diario-as-toca-fondo-en-el-tratamiento-machista-a-las-olimpicas-espanolas-rivas-el-hombre-que-convirtio-en-oro-las-rabietas-de-carolina/)

Video: Obrero vs Gym; ¿por qué levantar pesas no necesariamente da fuerza. (2022, 21 d'octubre). *El Espectador*. <https://www.elespectador.com/actualidad/video-obrero-vs-gym-por-que-levantar-pesas-no-necesariamente-da-fuerza/>

10 cosas que seguramente desconocías sobre Einstein. (2022, 9 de setembre). OpenMind BBVA. <https://www.bbvaopenmind.com/ciencia/grandes-personajes/mas-alla-del-cientifico-cosas-que-no-sabias-sobre-einstein/>